

วารสาร นิเทศศาสตร์ มสร.

JOURNAL OF COMMUNICATION ARTS
SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

บทความวิจัย

- ความเปลี่ยนแปลงสู่การอพยพผ่านความทรงจำของคนไทย
พลัดถิ่นบ้านสิงขรมณฑลตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่ง
สหภาพเมียนมา
วรพจน์ วิเศษศิริ
- การสร้างเครือข่ายทางการเมืองเพื่อสื่อสารสร้างคะแนนนิยม
ในท้องถิ่น
ทวีรัตน์ เลหาทัยชนก

บทความวิชาการ

- การสื่อสารแบรนด์ทางการเมือง
นิสิต ท่อแก้ว
- การนำเสนอข่าวความรุนแรงในข่าวเข้ากับการรักษารหัสธรรม
ในการรายงานข่าว
ธนะโรจน์ สัทธาธีระวัฒน์

ISSN: 1906-6996
Volume 13 No.1
Jan - June 2023

วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.

JOURNAL OF COMMUNICATION ARTS SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

Vol. 13 No.1 January - June 2023

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์ จันทวานิช

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ศุภติติก

รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิโสมณ

ศาสตราจารย์รุ่งนภา พิตรปรีชา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธำตรี ไต้ฟ้าพูล

รองศาสตราจารย์ ดร.สมสุข หินวิมาน

รองศาสตราจารย์ภัทธีรา สารากรบริหาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิดา แสงสิงแก้ว

Dr.Senjo Nakai

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว

รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติ วิทยสรณะ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุบผา เมฆศรีทองคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา มีศิลป์ะวิกัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษยากร ธีระพุดติกุลชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.ยวนุช ทินนะลักษณ์

วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.

JOURNAL OF COMMUNICATION ARTS SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

Vol. 13 No.1 January - June 2023

ผู้ส่งคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิงห์ สิงห์ขจร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาริดา เจ๊ะเอาะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑาศิริ ยอดวิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรพัสชญ์ เจียรนานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกายกาวิล ศรีจินดา

ดร.ไอลา หริมเพ็ง

ดร.ชลธิชา รอดกันภัย

ดร.เมธาวิณ สาระยาน

ดร.อิทธิพล วรรณภากุล

กองบรรณาธิการ

- อาจารย์ ดร.หฤทัย ปัญญาวุธตระกูล
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี ชินนาลอง
- อาจารย์ ดร.ชนาภา หนูนา

กองจัดการ

- นายศตวรรษ เกษมสถาพร ผู้จัดการวารสาร
- นางสาวณภัทร แก้วสะพาน ผู้ช่วยผู้จัดการวารสาร

ออกแบบปก

- อาจารย์ ดร.กรกช ชันธบุญ

จัดรูปเล่ม

- นายศตวรรษ เกษมสถาพร

วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.

JOURNAL OF COMMUNICATION ARTS SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

Vol. 13 No.1 January - June 2023

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้และผลงานทางนิเทศศาสตร์และสังคมศาสตร์จากคณาจารย์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาชีพ
2. เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงด้านนิเทศศาสตร์ ให้แก่ คณาจารย์นักวิชาการ นักศึกษา และนักวิชาชีพต่อไป

กำหนดการเผยแพร่

ตีเผยแพร่ 2 ฉบับต่อปี ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) เผยแพร่ใน เว็บไซต์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย หรือ Thai Journals Online (ThaiJO)

การเผยแพร่

วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.มอบให้ห้องสมุดหน่วยงานรัฐบาล สถาบันการศึกษาในประเทศ และหน่วยงาน/บุคคลที่สนใจ

การบอกรับสมาชิก

ผู้สนใจสามารถบอกรับเป็นสมาชิกได้ที่ กองบรรณาธิการวารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.

ข้อมูลติดต่อ

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

9/9 ม.9 ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 โทรศัพท์/โทรสาร 02-504-8351-3

- ❖ บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- ❖ มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกประจำกองบรรณาธิการมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ บทความจากนักวิชาการและนักวิจัยภายนอกลงตีพิมพ์ทุกฉบับมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารนิเทศศาสตร์ มสธ. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สารบัญ

	หน้า
ความเปลี่ยนแปลงสู่การอพยพผ่านความทรงจำของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร มณฑล	
ตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	1
วรพจน์ วิเศษศิริ	
การสร้างเครือข่ายทางการเมืองเพื่อสื่อสารสร้างคะแนนนิยมในท้องถิ่น.....	18
ทวิรัตน์ เลาหทัยชนก	
แบรนด์ทางการเมือง.....	34
นายนิสิต ท่อแก้ว	
กานต์ บุญศิริ	
สุภาภรณ์ ศรีดี	
ข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเข้ากับการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าว.....	48
ธนะโรจน์ ลิทธาธีระวัฒน์	

ความเปลี่ยนแปลงสู่การอพยพผ่านความทรงจำของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร
มณฑลตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

The Changed to migrated from memories of Thai diaspora in
the Singkhorn Village, the province of Tenasserim.
Republic of the Union of Myanmar

วรพจน์ วิเศษศิริ¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การอพยพผ่านความทรงจำของกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร มณฑลตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยศึกษาผ่านเอกสารทางวิชาการและผ่านความทรงจำของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อพยพมายังฝั่งไทยเพื่อชี้ให้เห็นถึง ความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของคนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขร ผลการวิจัยพบว่า ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมียนมาส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร และทำให้มีผู้คนบางส่วนต้องอพยพเข้ามายังฝั่งไทย เพื่อหลีกเลี่ยงความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านสิงขรที่พวกเขาเคยอาศัยอยู่

คำสำคัญ: การอพยพ, คนไทยพลัดถิ่น, ความทรงจำ, บ้านสิงขร มณฑลตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

¹ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, Department of Social Science, Faculty of Social Science and Humanities, Taksin University, email: baba_birdram@hotmail.com, Tel. 081-196 9637

Abstract

This research article aims to present the changes that lead to migration through the memories of the displaced Thai people in Ban Singkhon, Tanintharyi Province, Republic of the Union of Myanmar. By studying through academic documents and through memories of Thai people in displacement at Ban Singkhon especially the group of people who immigrated to the Thai side to point out History and changes that occurred to the way of life of the displaced Thai people in Ban Singkhon. The results showed that Political changes in

Myanmar have affected the lives of the displaced Thai people in Ban Singkhon. And caused some people to immigrate to the Thai side to escape the violence that occurred in the area of Ban Singkhon where they used to live

Keywords: immigration, displaced Thai people, memory, Ban Singkhon, Tanintharyi County, Republic of the Union of Myanmar

บทนำ

ในเขตมณฑลตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ถือเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่สามารถศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับความทรงจำร่วมโดยเฉพาะในกลุ่มคนไทยที่เข้าไปอาศัยในบริเวณดังกล่าวซึ่งต่อมาพวกเขาได้กลายเป็นกลุ่มคนไทยพลัดถิ่น ทั้งนี้ในเขตตะนาวศรีถือเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากเขตตะนาวศรีมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ซึ่งรวมถึงกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่ยังมีวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนและยังคงวิถีชีวิตเหล่านี้จนกลายเป็นอัตลักษณ์ของตนทั้งวิถีชีวิต ประเพณี ความเชื่อ รวมทั้งยังคงรักษารากวัฒนธรรมตนโดยเชื่อมโยงจากการเล่าประวัติศาสตร์การบอกเล่าของถิ่นเดิมของตน ถ่ายทอดจากคนจากรุ่นสู่รุ่น (ฐิรัฐภูมิ เสนาคำ , 2549)

ในการศึกษาเกี่ยวกับคนไทยพลัดถิ่น จะต้องมีการศึกษาประเด็นต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นถึงความเป็นมาเป็นไปของพวกเขา โดยเฉพาะการศึกษาผ่านแนวคิดความทรงจำทางสังคมที่ศึกษาผ่านประสบการณ์ชีวิตในอดีตที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เพื่อศึกษาว่า กลุ่มที่กำลังศึกษามีการสร้าง ความทรงจำทางสังคมในลักษณะใด กระบวนการที่นำมาซึ่งความทรงจำทางสังคมในทางประวัติศาสตร์จะศึกษาผ่าน “ประวัติศาสตร์บอกเล่า” เป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตผ่านการบอกเล่าต่อกัน มาของคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้ร่วมเหตุการณ์ หรือเป็นผู้ที่รู้จักหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้าร่วม เหตุการณ์ หรือเป็นผู้ที่ได้รับคำบอกเล่าจากคนอื่นมาอีกทอดหนึ่ง หรือวิธีการอื่นๆ ที่ทำให้ได้มาซึ่งความทรงจำทางสังคมโดยรวมของกลุ่มคนนั้นๆ

นอกเหนือจากการศึกษาเกี่ยวกับคนไทยพลัดถิ่นผ่านความทรงจำทางสังคมแล้ว การศึกษาผ่านแนวคิด การอพยพ (Migration) เป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญ เนื่องจากคนกลุ่มนี้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทางการเมืองภายในรัฐที่ตนอาศัยอยู่ และกลายเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับความไว้วางใจและถูกกดขี่จากรัฐบาลของรัฐที่พวกเขาอาศัย นำไปสู่การอพยพโยกย้ายไปที่อื่นหรือกลับมายังรัฐที่มีเชื้อชาติและอัตลักษณ์ คล้ายหรือเหมือนกับพวกเขาเอง ในกรณีเช่นนี้พื้นที่ปลายทางจึงมีลักษณะที่สามารถดึงดูดชักจูงให้ย้ายถิ่นไป เพราะเกิดจากลักษณะผลักดันอันที่ทำให้บุคคลต้องการจะหนีจากสถานะอันทุกข์ยากไม่พึงปรารถนาในท้องถิ่น เดิม จึงผลักดันให้ย้ายถิ่นออกไป

คนไทยพลัดถิ่นในเขตตะนาวศรีที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เป็นกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นในหมู่บ้านสิงขร ตำบลตะนาวศรี อำเภอตะนาวศรี จังหวัดมะริด เขตตะนาวศรี ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ความสำคัญของพื้นที่นี้ ไม่ใช่แค่เป็นพื้นที่คนไทยพลัดถิ่นอาศัยอยู่ แต่มีความสำคัญมาในเชิงการเป็นประวัติศาสตร์ร่วมกันของไทยและเมียนมา เนื่องจากเดิมพื้นที่ดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อการค้าทางทะเลในอดีต มีความสัมพันธ์ทางการค้ากับรัฐโบราณในแถบพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่ก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา (หม่องทินอ่อง, 2549)

แต่อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมียนมาส่งผลกระทบต่อการเดินทางชีวิตของคนไทยพลัดถิ่นในบ้าน อย่างกรณีรัฐบาลทหารของเมียนมาส่งทหารเข้ามายังหมู่บ้านสิงขร เพื่อสู้รบกับชนกลุ่ม

น้อยกะเหรี่ยง รวมถึงเข้ามาจัดการควบคุมกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นอย่างเข้มงวด เป็นเหตุให้คนไทยพลัดถิ่นบางกลุ่มต้องอพยพกลับเข้ามายังฝั่งไทย ด้วยบริบทที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงศึกษาในเรื่องความทรงจำของคนไทยในมณฑลตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ผ่านการอพยพเคลื่อนย้ายเพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่คนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในเมียนมา นำไปสู่การอพยพเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายและการถูกกดขี่จากรัฐบาลเมียนมา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงในเมียนมาจนไปสู่การอพยพผ่านความทรงจำของคนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขร มณฑลตะนาวศรี ในช่วง พ.ศ. 2490 - 2539

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) โดยเป็นการวิจัยเพื่อค้นหาความรู้ความจริงจากเรื่องราวความทรงจำผ่านการอพยพเคลื่อนย้ายของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร มณฑลตะนาวศรี ประกอบด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Document Survey) โดยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) เช่น หนังสือ “จดหมายจากตะนาวศรี” ของนามปากกา บ. ธรรมบุตร ซึ่งเป็นบันทึกการเดินทางเข้าไปในตะนาวศรี รวมไปถึงคำบอกเล่าของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรที่ถูกบันทึกไว้ในรูปของบันทึกความทรงจำ และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ในรูปหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความในวารสาร นักวิชาการตะวันตกและนักวิชาการไทย โดยการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของนักวิชาการ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพผ่านวิธีการศึกษาและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ออกแบบให้มีความยืดหยุ่น โดยดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักตรรกะแบบอุปนัย คือ สมมติฐานที่ตั้งไว้สามารถปรับปรุงได้หลังจากได้ลงมือเก็บข้อมูลในภาคสนามแล้ว

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการผ่านการสัมภาษณ์คนไทยพลัดถิ่นทั้งที่อยู่ในเขตบ้านสิงขร มณฑลตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และกลุ่มคนบางส่วนที่อพยพเข้ามาอยู่ในฝั่งไทย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลโดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-end) ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลที่ได้รับมีความหลากหลายและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ รายละเอียดของผู้ที่ให้สัมภาษณ์มี ดังนี้

คนที่	เพศ/อายุ	อาชีพหลัก	บทบาทในชุมชน	ระยะเวลาที่อาศัย	พื้นที่อาศัย
1	หญิง/70	ชาวบ้าน	ชาวบ้านในชุมชนสิงขร	70	บ้านสิงขร
2	ชาย/88	ชาวบ้าน	ชาวบ้านในชุมชนสิงขร	88	บ้านสิงขร
3	ชาย/72	เกษตรกร	หัวหน้าชุมชนบ้านไร่เครา	23	บ้านไร่เครา
4	หญิง/51	ชาวบ้าน	ชาวบ้านในชุมชนสิงขร	51	บ้านสิงขร
5	ชาย/48	พระ	เจ้าอาวาสวัดสิงขรฯ	5	บ้านสิงขร

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรผ่านความทรงจำ กล่าวโดยสรุปพบว่า คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรมีความทรงจำไปในบริบทของประวัติศาสตร์ไทย โดยเริ่มต้นจากความสำคัญของพื้นที่เมืองตะนาวศรีในฐานะเมืองทำการค้ากับต่างชาติ ถือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญมาตั้งแต่โบราณ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่อาศัยของกลุ่มคนเชื้อสายไทยมาเป็นเวลานาน โดยกลุ่มคนไทยส่วนใหญ่ในพื้นที่ตะนาวศรีอาศัยรวมกลุ่มอยู่ในบ้านสิงขร ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในปัจจุบัน ในอดีตคนไทยกลุ่มนี้ก็มีสถานะไม่ต่างจากคนไทยกลุ่มอื่น ๆ แต่เมื่อเกิดการปักปันเขตแดนระหว่างอังกฤษกับสยามใน พ.ศ. 2408 ทำให้คนไทยในบ้านสิงขรกลายสถานะมาเป็นกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่อาศัยในรัฐที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การปกครองโดยคนไทยด้วยตนเอง

แม้จะถูกทำให้เป็นกลุ่มคนพลัดถิ่น แต่พวกเขายังคงรักษาและแสดงอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างต่อเนื่อง ตามที่ปรากฏจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และประเพณีตามวัฒนธรรมบางสะพานซึ่งเป็นวัฒนธรรมหนึ่งทางภาคใต้ของไทย มีการรับเอาวัฒนธรรมและความเป็นไทยผ่านวรรณกรรม สื่อต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาภาษาไทย ที่ยังทำให้พวกเขายังคงรักษาความเป็นกลุ่มคนเชื้อสายไทยเอาไว้ จนกระทั่งเกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมียนมาช่วงหลังการได้รับเอกราชจากอังกฤษ ส่งผลกระทบต่อคนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรที่ต้องถูกถูกละเลยและถูกกดขี่จากสถานการณ์การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงที่มีอิทธิพลในพื้นที่ตะนาวศรี

ด้วยสถานการณ์การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงในพื้นที่ตะนาวศรี การที่พวกเขาถูกกดขี่ทั้งจากทหารเมียนมาและจากฝ่ายชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยง นโยบายควบคุมชนกลุ่มน้อยจากรัฐบาลเมียนมาและการบังคับให้คนไทยพลัดถิ่นเหล่านี้เป็นกลุ่มสนับสนุนการรบให้กับทั้งฝ่ายเมียนมาและชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยง ทำให้มีคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรบางส่วนตัดสินใจอพยพมายังฝั่งไทยเพื่อหนีความวุ่นวายจากการสู้รบ ซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมียนมานำไปสู่การอพยพของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรจากถิ่นฐานเดิมมายังฝั่งไทย โดยต้องอธิบายย้อนกลับไปถึงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้นำชาตินิยมเมียนมาและชนชาติที่เป็นชนกลุ่มน้อยต่างๆ ในเมียนมาได้เคลื่อนไหวเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ ผู้นำกลุ่มที่เป็นชาวเมียนมา

ได้จัดตั้งพรรคสันนิบาตเสรีภาพประชาชนต่อต้านฟาสซิสต์ (Anti-Fascist People's Freedom League : AFPFL) โดยมีนายพล ออง ซาน เป็นประธาน ทะชิน อู๊น เป็นรองประธาน และทะชิน ทันตุน ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์เมียนมา เป็นเลขาธิการ ซึ่งพรรคดังกล่าวได้มีการคัดค้านการแยกตัวออกไปจัดตั้งรัฐบาลของชนกลุ่มน้อย แต่นายพล ออง ซาน ในฐานะประธานพรรคเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้นโยบายการประนีประนอมกับชนกลุ่มน้อยต่างๆ โดยยอมให้กำหนดเงื่อนไขในการเลือกสิทธิในการปกครองประเทศหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ เมื่อนายพล ออง ซาน ได้เป็นนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลเฉพาะกาลเพื่อเตรียมถ่ายโอนอำนาจการปกครอง นำไปสู่การทำ “ข้อตกลงปางโหลง” (Panglong Agreement) ในเขตรัฐฉานของไทยใหญ่ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2490 โดยมีทั้งฝ่ายรัฐบาลเมียนมาและชนกลุ่มน้อยต่างๆ ร่วมลงนาม โดยให้คำมั่นสัญญาว่า หลังจากได้รับเอกราชแล้ว 10 ปี ชนกลุ่มน้อยที่เป็นพันธมิตรสามารถเลือกได้ว่า จะอยู่ร่วมกับเมียนมาหรือปกครองตนเอง ข้อตกลงปางโหลงจึงเป็นเครื่องมือขึ้นสำคัญที่ชนกลุ่มน้อยต่างๆ ใช้ในการอ้างสิทธิเพื่อปกครองตนเอง (Charney, M. W., 2009)

อย่างไรก็ตาม จุดความพลิกผันครั้งใหญ่ เมื่อนายพลอองซาน ถูกสังหารในวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 พร้อมสมาชิกสภาอีก 6 คน รวมทั้งผู้นำชนกลุ่มน้อยอีกหลายคน ทำให้ความหวังที่จะแยกตัวจัดตั้งรัฐบาลเพื่อปกครองของชนกลุ่มน้อยต่างๆ หดสั้นลง เมื่อนายอู๊น ได้ขึ้นเป็นผู้นำของพรรค AFPFL ในช่วงเวลาดังกล่าวรัฐบาลเมียนมาเริ่มเปลี่ยนท่าทีโดยดำเนินการปราบปรามขบวนการเรียกร้องเอกราชของชนกลุ่มน้อยต่างๆ นำไปสู่การจับกุมผู้นำต่างๆ ของชนกลุ่มน้อย และมีการปะทะกันเพื่อยึดเมืองมะละเหม่งระหว่างฝ่ายกองกำลังมอญ กะเหรี่ยง และฝ่ายรัฐบาลเมียนมา ทว่าความขัดแย้งไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในรัฐบาลของนาย อู๊น ได้นำไปสู่การปฏิวัติในวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ของกองทัพเมียนมานำโดยนายพลเนวิน แม้ว่าใน พ.ศ. 2503 อำนาจในการปกครองประเทศจะกลับไปอยู่ในมือของนายอู๊น อีกครั้ง แต่ก็เกิดการยึดอำนาจอีกครั้งโดยนายพล เนวิน ในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2505 เพราะไม่เห็นด้วยกับความคิดที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เมียนมาเป็นสหพันธรัฐ และป้องกันไม่ให้ นายอู๊น มอบประเทศแก่พวกแบ่งแยกดินแดน ฝ่ายคณะรัฐประหารได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2490 พร้อมสั่งยุบสภา แล้วตั้งสภาปฏิวัติขึ้นปกครองประเทศ โดยมีนายพลเนวินเป็นประธานสภา รวบอำนาจในการปกครองอย่างเบ็ดเสร็จทั้งหมด ความเปลี่ยนแปลงในรัฐบาลเมียนมายิ่งทำให้ความรุนแรงจากความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยต่างๆ มีเพิ่มมากขึ้น (Charney, M. W., 2009)

เมื่อการปกครองของเมียนมาตกอยู่ภายใต้คณะรัฐประหารที่กองทัพมีบทบาทสำคัญ การสู้รบระหว่างรัฐบาลเมียนมากับชนกลุ่มน้อย ทั้งการต่อสู้กับไทใหญ่ที่รัฐฉาน รวมถึงการต่อสู้กับกะเหรี่ยงกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกะเหรี่ยงกลุ่ม KNU (Karen Nation Union) และกองกำลังกะเหรี่ยง KNDO (Karen Nation Defense Organization) ที่ชายแดนระหว่างจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของไทยกับเขตการปกครองตะนาวศรีของเมียนมา ซึ่งการสู้รบกับชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงในบริเวณดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรอย่างมาก จากคำบอกเล่าของคนไทยที่หมู่บ้านสิงขรซึ่งอยู่ไม่ห่างจากพื้นที่ที่มีการสู้รบกันได้กล่าวว่า

มีกลุ่มทหารและนักศึกษาเมียนมาเข้ามาเผาบ้านเผาเรือน ทำร้าย และฆ่าคนไทยในหมู่บ้าน โดยเฉพาะพวกผู้นำชุมชน เพราะเข้าใจว่ากลุ่มคนไทยที่อยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ ให้การสนับสนุนด้านเสบียงและที่พักแก่ชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยง ส่งผลให้คนไทยในหมู่บ้านสังหารกว่า 300 ครอบครัวตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะถูกลูกหลงจากการสู้รบ และได้รับผลกระทบต่องานชีวิตความเป็นอยู่และก่อให้เกิดความหวาดกลัว ทำให้ชาวไทยพลัดถิ่นบางส่วนต้องทิ้งบ้านเรือนและที่ทำมาหากิน แล้วพากันอพยพหนีภัยเข้าตั้งบ้านเรือนชั่วคราวที่บ้านไร่ไคร้ที่ใกล้กับเส้นเขตแดนที่ติดกับฝั่งไทยมากขึ้น (เมธินันท์ ชุ่มผล, 2562)

จากสภาพเงื่อนไขทางการเมืองภายในประเทศเมียนมาในช่วงเวลาที่อยู่ภายใต้สถานการณ์การสู้รบระหว่างกองทัพเมียนมากับชนกลุ่มน้อยต่างๆ โดยเฉพาะทางตอนใต้ของเมียนมา ทำให้คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรที่อาศัยอยู่ในบ้านสิงขรจึงต้องเผชิญหน้ากับนโยบายของรัฐบาลทหารเมียนมาที่มีต่อชนกลุ่มน้อยต่างๆ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ดั้งเดิม โดยเฉพาะอัตลักษณ์ความเป็นไทยท้องถิ่นบางสะพานที่พวกเขายึดถือสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ การปราบปรามชนกลุ่มน้อยต่างๆ ยังคงดำเนินต่อไปและยังมีความรุนแรงมากขึ้น โดยกองทัพเมียนมาเริ่มปราบปรามกลุ่มต่อต้านโดยใช้ยุทธศาสตร์ตัดสี่ (four cuts) เพื่อตัดการเข้าถึงเสบียงอาหาร เงิน ข้าวสาร และกำลังคนของคนกลุ่มน้อย เกิดการสู้รบระหว่างรัฐบาลเมียนมา (มนต์ชัย ผ่องศิริ, 2557) กับชนกลุ่มน้อยที่รวมตัวเป็นกองกำลัง เรียกว่า "ตัมมะดอว์" (Tatmadaw) (ลือชา การณ์เมือง, 2560) กองกำลังเหล่านี้เป็นปัญหาที่รัฐบาลเมียนมาต้องจัดการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เมียนมาไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมได้อย่างเต็มที่ (บ.ธรรมบุตร, 2542)

การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยต่างๆ ส่งผลให้คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรเกิดความยากลำบากในการดำรงชีวิต เกิดความหวาดกลัวต่อเหตุการณ์ความวุ่นวาย และการกดขี่ข่มเหงของทหารเมียนมามากขึ้น เนื่องจากชาวไทยที่สังขรก็ถูกเกณฑ์เข้าสนับสนุนการรบด้วยการขนส่งยุทโธปกรณ์และเสบียงอาหาร การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยต่างส่งผลกระทบให้บ้านเรือนในบ้านสิงขรถูกเผาหลายครั้ง รวมถึงวรรณกรรมและตำราโบราณจำนวนมากที่ถูกเผาไปพร้อมกับบ้านเรือน ตามนโยบายปราบปรามชนกลุ่มน้อยรัฐบาลทหารเมียนมา เพื่อเข้าควบคุมชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อยู่บริเวณชายแดนของเมียนมา-ไทย รวมถึงกลุ่มคนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นด้วย รัฐบาลทหารเมียนมาได้จำกัดสิทธิของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรจากการออกกฎหมายความเป็นพลเมืองชาวเมียนมา โดยคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรในเมียนมาถูกจัดอยู่ในกลุ่มพลเมืองชั้น 2 ซึ่งสร้างความไม่เท่าเทียม ส่งผลให้กลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรไม่มีสิทธิรับราชการหรือการรับสิทธิอื่นๆ ในการเปลี่ยนสถานะในสังคมเมียนมา เช่น ไม่มีสิทธิสมัครทหารเหมือนเชื้อชาติเมียนมา เพราะรัฐบาลทหารเมียนมาไม่ยินยอมให้ชนกลุ่มน้อยเป็นทหาร แต่อย่างไรก็ตาม แม้เมียนมาไม่ยอมให้ชนกลุ่มน้อยเป็นทหาร แต่กลับอนุญาตให้เกณฑ์เข้าช่วยในการรบในฐานะหน่วยสนับสนุนการรบ โดยการเกณฑ์ไปแบกของหรือสัมภาระของกองทหารเมียนมา (บ.ธรรมบุตร, 2542)

คนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรได้รับผลกระทบจากการก่อความวุ่นวายจากการกดขี่ข่มเหงทั้งจากชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงและจากทหารเมียนมา เนื่องด้วยทหารเมียนมาใช้นโยบายพึ่งตนเอง (self-reliance) ร่วมกับ

ยุทธการณัตตสี่ โดยเริ่มปราบปรามกลุ่มกะเหรี่ยง รวมไปถึงเข้าควบคุมกลุ่มคนไทยที่อยู่ในบ้านสิงขรด้วย เนื่องจากในบางครั้งกองกำลังของชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงเข้ามาแอบแฝงในพื้นที่หมู่บ้านคนไทย ทำให้เกิดการปะทะในหมู่บ้าน นำมาซึ่งความเสียหายต่อบ้านเรือนในพื้นที่ และกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นต้องถูกกวาดต้อนไปตั้งหลักแหล่งรวมกันในพื้นที่ที่รัฐบาลทหารเมียนมาจัดให้ รวมถึงการห้ามไม่ให้มีการเรียนภาษาไทย ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้คนไทยพลัดถิ่นส่วนใหญ่เริ่มอพยพกลับเข้ามาตั้งหลักแหล่งในฝั่งไทย เนื่องจากไม่อาจทนต่อการถูกบังคับให้แบ่งและขนเสบียงให้กองทหารของทั้งฝ่ายกองทหารเมียนมาและกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระได้ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งในช่วง พ.ศ. 2538-2539 กองกำลังติดอาวุธกะเหรี่ยงกลับแตกออกเป็นหลายกลุ่ม ทำให้สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงอ่อนแอลง เกิดการสู้รบอย่างรุนแรงระหว่างกองทหารเมียนมากับกองกำลังกะเหรี่ยงอิสระ ส่งผลให้คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรบางส่วนทำการอพยพหนีการสู้รบมายังฝั่งไทย จนกระทั่งทหารเมียนมาเข้าตีฐานกะเหรี่ยงที่มุด่องแตก ทำให้อิทธิพลของกะเหรี่ยงในสิงขรหมดไปและถูกทางการเมียนมาเข้าควบคุมอีกครั้ง (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

ภายหลังจากเมียนมาสามารถตีกลุ่มกะเหรี่ยงอิสระในสิงขรแตกเมื่อ พ.ศ. 2539 กลุ่มคนไทยพลัดถิ่นในสิงขรจึงต้องเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองของรัฐบาลเมียนมาอย่างเบ็ดเสร็จ (บ.ธรรมบุตร, 2542) จะเห็นได้ว่ารัฐบาลทหารเมียนมามีความพยายามใช้นโยบายการกลืนไทยให้เป็นเมียนมาอย่างเข้มข้นมากขึ้น โดยได้เข้ามาโจมตีและจัดระเบียบชุมชนใหม่ บังคับให้ชาวไทยสิงขรอพยพจากหมู่บ้านเดิมที่ติดริมแม่น้ำ ย้ายขยับออกมาอยู่ใกล้ถนนที่รัฐบาลเมียนมาดำเนินการสร้างขึ้น และได้ย้ายวัดสิงขรออกมาอยู่ที่วัดสิงขรแห่งใหม่มาตั้งอยู่ที่ริมถนนตามนโยบายของรัฐบาลเมียนมาเพื่อความมั่นคงและง่ายต่อการปกครอง เมื่อพื้นที่สิงขรเข้าสู่ความสงบแล้ว จึงไม่ปรากฏการอพยพข้ามมายังฝั่งไทยเพื่อหลบหนีจากการสู้รบอีก (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

การที่รัฐบาลเมียนมาได้มีการเจรจาสงบศึกกับชนกลุ่มน้อยต่างๆ และสามารถจัดการกับชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงที่เคยควบคุมพื้นที่สิงขรได้ ส่งผลให้คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรกลับมาใช้ชีวิตตามปกติโดยไม่ต้องกังวลถึงอันตรายที่เกิดจากการสู้รบ แต่อย่างไรก็ตาม การบังคับให้ชาวไทยสิงขรอพยพจากหมู่บ้านเดิมที่ติดริมแม่น้ำ ย้ายขยับออกมาอยู่ใกล้ถนน รวมถึงการดำเนินนโยบายที่จะให้ชาวเมียนมาเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบ้านสิงขรได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขร โดยเฉพาะการรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทยที่ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับนโยบายจากรัฐบาลเมียนมา

อภิปรายผลการวิจัย

จะเห็นได้ว่า การที่คนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรต้องถูกควบคุมหรือกดขี่จากทั้งฝ่ายรัฐบาลเมียนมาและชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยง อาจต้องกล่าวถึงความเป็นมาเป็นไปของกลุ่มคนไทยในพื้นที่ตะนาวศรีที่เป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำที่ส่งต่อมารุ่นสู่รุ่นภายในกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร ในการศึกษาเกี่ยวกับคนไทยพลัดถิ่นจะต้องมีการศึกษาประเด็นต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงและชี้ให้เห็นถึงความเป็นมาเป็นไปของพวกเขา โดยเฉพาะการศึกษาผ่านแนวคิดความทรงจำทางสังคมที่ศึกษาผ่านประสบการณ์ชีวิตในอดีตที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในปัจจุบัน ในทางประวัติศาสตร์จะศึกษาผ่าน “ประวัติศาสตร์บอกเล่า” เป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตผ่านการบอกเล่าต่อกันมาของคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งในฐานะผู้ร่วมเหตุการณ์ หรือเป็นผู้ที่รู้จักหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้าร่วมเหตุการณ์ หรือเป็นผู้ที่ได้รับคำบอกเล่าจากคนอื่นมาอีกทอดหนึ่ง หรือวิธีการอื่นๆ ที่ทำให้ได้มาซึ่งความทรงจำทางสังคมโดยรวมของกลุ่มคนนั้นๆ

หากจะกล่าวถึงความเป็นมาของกลุ่มคนไทยในสิงขรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่เมืองตะนาวศรี อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มคนเหล่านี้มีลักษณะวัฒนธรรมการใช้ชีวิตคล้ายกับคนภาคใต้ของไทย หากจัดกลุ่มวัฒนธรรมคนไทยเหล่านี้ จะถูกเรียกว่าเป็นกลุ่มคน “วัฒนธรรมบางสะพาน” จากการศึกษาพบว่า บรรพบุรุษของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรเหล่านี้ เดิมเป็นคนไทยที่อยู่ในพื้นที่ที่ปัจจุบันกลายเป็นอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมไปถึงเขตพื้นที่รอยต่อบางส่วนของจังหวัดชุมพร โดยย้ายถิ่นฐานมายังพื้นที่ของเมืองสิงขรซึ่งในเวลานั้นเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่เมืองตะนาวศรี

การเกิดขึ้นของคนไทยพลัดถิ่นเขตตะนาวศรีมีสาเหตุมาจากการปักปันเขตแดนระหว่างอาณานิคมอังกฤษในพม่าผลพวงมาจากการเกิดรัฐชาติในสังคมไทยและการปักปันเขตแดนรัฐชาติระหว่างรัฐบาลสยามกับจักรวรรดินิยมอังกฤษ ส่งผลให้คนไทยส่วนหนึ่งที่เดิมเกาะเกี่ยวอยู่กับรัฐไทยหรือเป็นคนในบังคับของสยามแปรเปลี่ยนไปเป็นคนในบังคับของอังกฤษ อาจเป็นไปในลักษณะของการพลัดถิ่นจากการถูกบังคับโดยรัฐสยามและอังกฤษด้วยข้อตกลงปักปันเขตแดนใหม่ (ฐิติวุฒิ เสนาคำ, 2559) ที่ทำให้คนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรกลายเป็นทั้งกลุ่มคนพลัดถิ่นด้านแรงงานและคนพลัดถิ่นที่เกิดในสมัยอาณานิคม รวมไปถึงการตกค้างของคนไทยที่ไปเป็นแรงงานทำถนนในดินแดนตะนาวศรีในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นทั้งในตะนาวศรีและรวมถึงในบ้านสิงขร แต่ถึงกระนั้น คนไทยหรือคนสยามทั้งที่อยู่ในฝั่งเมียนมาและฝั่งไทยก็ยังคงติดต่อสัมพันธ์และไปมาหาสู่กันเป็นปกติ แม้จะมีการปักปันเขตแดนหรือแบ่งแยกอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายหลังจากที่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษ

คนไทยในบ้านสิงขรจึงถือเป็นคนไทยพลัดถิ่นกลุ่มหนึ่งในเมียนมา เมื่อกล่าวถึงการเป็นไทยพลัดถิ่นที่แต่เดิมหมายถึงกลุ่มคนที่ถูกบีบบังคับให้ละทิ้งถิ่นฐาน คนพลัดถิ่นอันมีเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงพรมแดนรัฐชาติสยาม (ไทย) ทำให้คนไทย/สยามกลุ่มหนึ่งกลายเป็นคนพลัดถิ่นที่อาศัยอยู่ในดินแดนประเทศเพื่อนบ้านยังคงผลิตซ้ำและสัมพันธ์กับรัฐไทยจนถึงปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบางส่วนที่มาจากการ

เคลื่อนย้ายถิ่นฐานโดยสมัครใจ เช่น กรณีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนไทยจากภาคใต้มายังบ้านสิงขร ซึ่งปรากฏร่องรอยให้เห็นผ่านการคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีและคติความเชื่อที่คล้ายคลึงกับประเพณีทางภาคใต้ของไทยในปัจจุบัน

ความทรงจำร่วมกันของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร เขตมณฑลตะนาวศรีเริ่มจากการตั้งชุมชนของชาวไทยในบ้านสิงขร ที่ปรากฏผ่านการรับเอาวัฒนธรรมความเป็นไทยจากวัฒนธรรมทางภาคใต้ของไทยและวัฒนธรรมจากส่วนกลาง หากจะกล่าวถึงความเป็นมาของกลุ่มคนไทยในสิงขรมักมีการถ่ายทอดเรื่องราวของตนเสมอว่า บรรพบุรุษของพวกเขาเดิมเป็นคนไทยที่อยู่ในพื้นที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมไปถึงเขตพื้นที่รอยต่อบางส่วนของจังหวัดชุมพร โดยย้ายถิ่นฐานมายังพื้นที่ของเมืองสิงขรโบราณ บริเวณริมแม่น้ำสิงขรอยู่ ซึ่งในตอนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่เมืองตะนาวศรี เมืองสิงขรเป็นชื่อเมืองเก่าของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยเป็นเมืองระดับชั้นจัตวาขึ้นกับเมืองตะนาวศรี แต่ภายหลังกลับถูกลดระดับเป็นตำบล ในอดีตกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรก็ยังติดต่อและมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติกับคนฝั่งบางสะพานมาโดยตลอด ซึ่งคนในชุมชนคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร เขตมณฑลตะนาวศรีมักจะเล่าขานความทรงจำดังกล่าวนี้อยู่เสมอเมื่อมีคนไปเยือนหมู่บ้านสิงขร (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ในข้อมูลคนที่ 1)

นอกจากความทรงจำเรื่องการตั้งถิ่นฐานของตนในหมู่บ้านสิงขรแล้ว คนในชุมชนก็มีเรื่องเล่าต่างๆ ที่มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงตนเองให้เป็นคนไทย/สยาม จากการเล่าประวัติศาสตร์อยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ว่าเคยเสด็จมาที่เมืองสิงขรและเมืองตะนาวศรี (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ในข้อมูลคนที่ 2) ซึ่งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์การเสด็จฯ ของสมเด็จพระนารายณ์ในเมืองตะนาวศรีนั้นไม่มีเอกสารกล่าวถึง แต่การเล่านั้นก็สะท้อนให้เห็นว่าคนในชุมชนมักเชื่อมโยงตนเองว่าพวกเขาเป็นคนเชื้อชาติไทย

นอกจากเรื่องเล่าต่างๆ ของคนบ้านสิงขรที่พยายามเล่าประวัติศาสตร์ไทย เพื่อให้ตนเองสามารถยืนยันได้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นไทยแล้ว คนไทยในบ้านสิงขรยังมีหลักฐานที่เป็นเอกสารโบราณสำคัญคือ “สมุดหัวแดง” แสดงให้เห็นการปกครองตามขนบธรรมเนียมแบบดั้งเดิมของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร ซึ่งมีอิสระปกครองดูแลกันเองในกลุ่มคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยแต่ละตำบลมีการปกครองดูแลลูกบ้านโดยหัวหน้าตำบล ซึ่งในเมืองไทยเรียกว่ากำนัน แต่คนไทยในเมืองตะนาวศรีหรือมะริดเรียกหัวหน้าตำบลว่า “จางวาง” ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขต่างๆ รวมถึงรักษาความปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุร้ายมีโจรหรือคนร้าย โดยจะต้องเป็นผู้ไปปราบปรามระงับเหตุ อีกทั้งเป็นผู้พิพากษาทำหน้าที่ตัดสินคดีความต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างคนไทยด้วยกันในบ้านสิงขร จางวางใช้สมุดหัวแดงในการตัดสินคดีความซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายตราสามดวง โดยเมื่อจะตัดสินคดีคู่ความและพยานจะต้องชูสมุดหัวแดงขึ้นเหนือหัว และกล่าวสาบานว่าจะให้การแต่ความสัตย์

จากการให้สัมภาษณ์ชาวบ้านสิงขรคนหนึ่งซึ่งเล่าถึงอดีตของคุณพ่อของเขาว่า เคยบวชเป็นสมภารวัดสิงขร ต.สิงขร อ.ตะนาวศรี แล้วภายหลังออกมาเป็นจางวางและผู้พิพากษาประจำตำบลสิงขรในเมียนมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2532 โดยมีตำแหน่ง ผู้พิพากษาตำบล ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากผู้รู้และเป็นที่นับถือในตำบลนั้นๆ อีก

ทั้งต้องไปเข้ารับการอบรมด้านกฎหมาย ผู้พิพากษาตำบลมีหน้าที่พิพากษาคดีเล็กๆ น้อยๆ เช่น คดีอาญาชั้น ลหุโทษ และใกล้เคียงประนีประนอมคดีแห่งประเภทกฎหมาย ครอบครัวและคดีมโนสาเร่ทั่วไป โดยไม่สามารถพิพากษาในคดีอาญาร้ายแรงหรือคดีแพ่งที่กำหนดไว้ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ในข้อมูลคนที่ 6) อาจกล่าวได้ว่า ระบบการปกครองภายในกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร แม้จะเป็นกลุ่มขนาดเล็กและมีประชากรไม่มากนัก หากแต่สะท้อนให้เห็นถึงการปกครองตนเองแบบหลวมๆ ภายในกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขรที่มีมาตั้งแต่อดิด

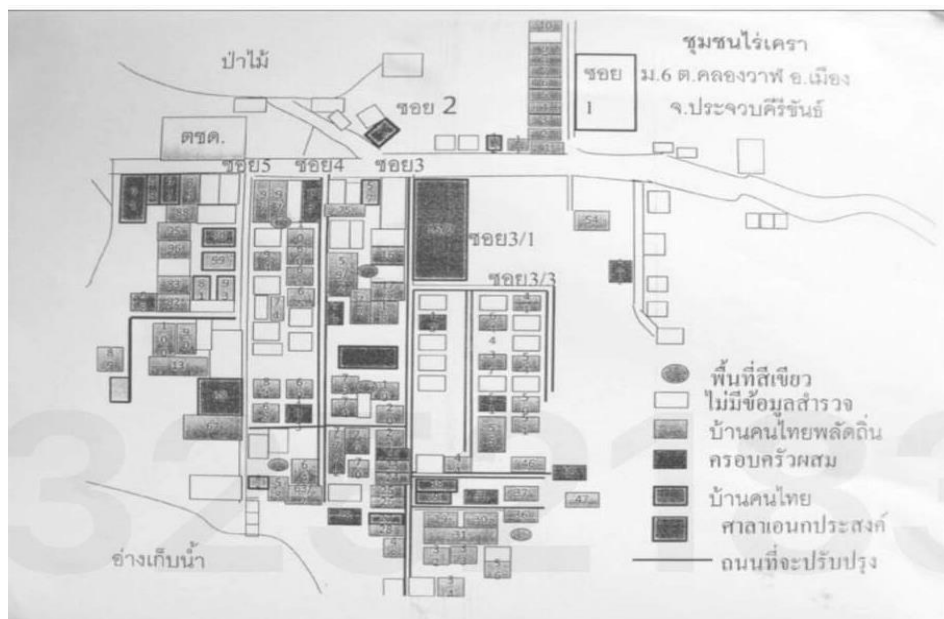
ในด้านการศึกษาและการรับเอาวัฒนธรรมจากฝั่งไทย แต่เดิมมีการใช้วัดเป็นโรงเรียนตามวิถีแบบไทยโบราณเพื่อสอนหนังสือภาษาไทยให้แก่คนในหมู่บ้าน แต่ต่อมารัฐบาลเมียนมาได้ส่งครูเข้ามาสอนภาษาเมียนมาให้คนไทยตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ทำให้ในบ้านสิงขรมี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสิงขรจะมีสอนหนังสือไทยเพียงอย่างเดียว และโรงเรียนแหลมยวนสอนภาษาเมียนมา ภาษาอังกฤษ และวิชาพื้นฐานทั่วไป ต่อมากลุ่มคนไทยพลัดถิ่นในเมียนมาร่วมกันจัดพื้นที่ของวัดเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและสืบทอดวัฒนธรรมไทย โดยมีพระภิกษุและผู้รู้ในหมู่บ้านเป็นคนสอน มีการหาซื้อแบบเรียน หนังสือเพลงจากเมืองไทยไปหัดอ่านตาม ใช้นิทาน นวนิยาย การ์ตูน เป็นสื่อการเรียนการสอน รวมถึงให้ฟังเพลงและรายการวิทยุอื่นๆ จากฝั่งไทย เพื่อให้กลุ่มคนไทยในบ้านสิงขรยังคงซึมซับภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีคนไทยพลัดถิ่นบางส่วนที่มีโอกาสไปศึกษาในฝั่งไทย เนื่องจากในสมัยนั้นทางการเมียนมายังไม่มีการสำรวจประชากรอย่างทั่วถึง คนไทยพลัดถิ่นส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการรับรองสัญชาติเมียนมายังคงมีวิถีชีวิตแบบชาวไทย และนิยมส่งลูกหลานเดินทางมาบวชเรียนแถบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ในข้อมูลคนที่ 7) การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงในเขตมณฑลตะนาวศรี รวมถึงในบ้านสิงขร ส่งผลให้คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรต้องอพยพจากพื้นที่สิงขรเข้ามายังฝั่งไทย บริเวณแถบบ้านไร่เครา ชายแดนไทยเมียนมาทางด่านสิงขร จากความทรงจำของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรกล่าวถึงการที่พวกเขาต้องอพยพจากพื้นที่สิงขรเข้ามายังฝั่งไทย โดยการสัมภาษณ์คนเชื้อสายไทยที่ถือกำเนิดในหมู่บ้านสิงขรว่า

“...เมื่อปี พ.ศ. 2514 เวลานั้น ตนเองอายุราว 23-24 ปี แต่งงานและอาศัยอยู่กับภรรยาที่บ้านห้วยลัก อำเภอบางสะพาน ได้ทราบข่าวจากคนสนิทว่า - ญาติพี่น้องที่อยู่บ้านสิงขรถูกทหารชนกลุ่มน้อยฆ่าตาย และ พ่อฝากความมาบอกให้เขาไปรับแม่กับน้องๆ มาอยู่ที่ฝั่งไทย เขาจึงเดินเท้าเข้าไปในป่าตามเส้นทางที่ขนานกับทางที่ทหาร - ญี่ปุ่นสร้างไว้เมื่อคราวสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยเกรงว่าหากรีบ เดินไปตามเส้นทางนั้นจะเกิดอันตราย ใช้เวลาเดินทาง 2 วัน ก็ถึงบ้านสิงขร จากนั้นพาแม่และน้องออกมาจากหมู่บ้าน ทั้งบ้านเรือน เรือกสวนไร่นา และวัวควายให้น้องชายคอยดูแล พวกเขากันเดินลัดเลาะไปตามลำน้ำสิงขรและพักแรมในป่าราว 3 คืน ก็ถึงบ้านท่าแพ จากนั้นเดินทางต่อจนกระทั่งราว 4 โมงเย็น ของวันที่ 4 จึงข้ามเขตแดนเข้ามายังฝั่งไทย...” (เมธินัย ชุ่มผล, 2562)

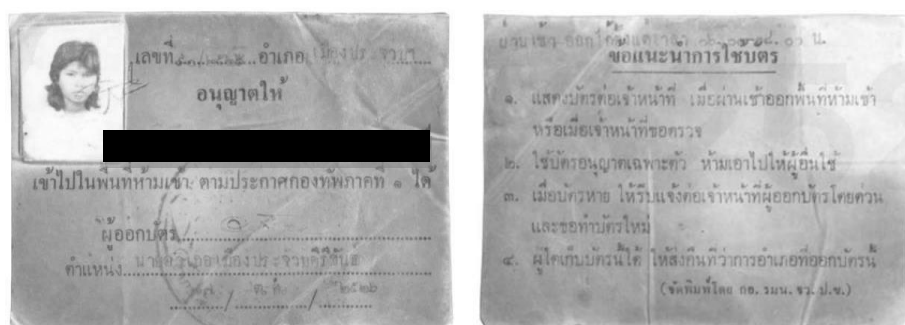
การที่คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรจะสร้างบ้านจะต้องมีพื้นที่ของตนเองใหม่ในพื้นที่ที่อพยพมา กลับมีอุปสรรคสำคัญคือที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่ดินบริเวณชายแดนและมีเจ้าของกรรมสิทธิ์ คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรที่

อพยพได้ประกอบอาชีพรับจ้างหาเลี้ยงจากญาติทางฝั่งไทย ส่วนคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรบางส่วนที่มีญาติพี่น้องจากฝั่งไทยที่พอมิที่ดินก็จะได้รับการแบ่งที่ดินสำหรับทำนาทำไร่ อย่างกรณีผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้อพยพมาตั้งแต่เด็กเมื่อครั้งพาแม่และน้องๆ ข้ามฝั่งมา โดยได้ตั้งเพิงพักอยู่ในสวนของญาติที่เป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ แถบบ้านไร่เครา และมีการดำรงชีวิตด้วยการทำงานรับจ้างทั่วไป ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง ละหุ่ง และดูแลสวนมะพร้าว ในพื้นที่ใกล้กับที่พักอาศัย และยังมีการขึ้นไปทำไร่ ทำสวน ทำนา บนภูเขาที่เป็นพรมแดนระหว่างไทยกับเมียนมา ผู้ให้ข้อมูลเล่าให้ฟังว่า

ภาพที่ 1 แผนผังแสดงตำแหน่งบ้านคนไทยในหมู่บ้านไร่เครา
ที่มา เมืองโบราณ, 2562

ภาพที่ 2 บัตรผ่านแดนของชาวเมียนมาเชื้อสายไทย
สำหรับใช้เข้า-ออกด่านชายแดนสิงขร
ที่มา เมืองโบราณ, 2562

“...เมื่อครั้งกะเหรี่ยงยังดูแลพื้นที่ชายแดนยังพอเดินทางข้ามไปทำไร่ทำนาทางฝั่งเมียนมาได้บ้าง และหลังจากได้รับเอกสารแสดงตนที่ออกให้โดยทางราชการไทย จึงเริ่มขยับขยายออกไปอยู่ตามบ้านญาติพี่น้อง...” (เมธินัย ชุ่มผล, 2562)

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านหนึ่งได้เล่าถึงเวลาที่ออกจากหมู่บ้านสิงขรข้ามมายังฝั่งไทยเมื่อ พ.ศ. 2514 ว่า

“...ตอนนั้นอายุราว 5 ขวบ เดินตามพ่อกับแม่ออกจากบ้านสิงขรมาสร้างกระท่อมอยู่ในที่ดินของตาผล เช่นเดียวกับครอบครัวของลุงบุญเสริม หลังจากนั้นพ่อของป้าเพียวก็พาไปอยู่ที่บ้านของคนรู้จักชื่อพรานมูล ทอง นาค ซึ่งเคยค้าวัวควายกันมาตั้งแต่ยังอยู่ที่บ้านสิงขร ซึ่งหลังจากพ่อพาครอบครัวไปอยู่กับพรานมูลได้สักพัก จึงย้ายกลับมาอยู่ที่บ้านไร่ไคร้ ในวัยเด็กป้าเพียวเข้าเรียนที่โรงเรียนอุดมราชนิกิตที่บ้านหนองน้ำขาว แต่ยังไม่ทันจบชั้น ประถมก็ออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำนาทำไร่ และข้ามฝั่งไปปลูกข้าว ผัก พริก บอนเขา ในบริเวณใกล้กับบ้านไร่ไคร้เป็นที่ตั้งของฐานปฏิบัติการกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อควบคุมดูแลพื้นที่นี้ ซึ่งในช่วง พ.ศ. 2514 ชาวบ้านที่จะข้ามแดนไปทำนาทำไร่...” (เมธินัย ชุ่มผล, 2562)

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังเล่าให้ฟังถึงเรื่องการทำอาชีพของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร เกี่ยวกับความยากลำบากในการทำมาหากินว่า

“...ในฝั่งเมียนมาต้องรอให้ถึงเวลาเปิดด่าน คือหลังจากเคารพธงชาติ (8.00 น.) จึงจะข้ามไปได้ และจะต้องนำบัตรข้ามแดน (บัตรสีชมพู) มาแสดงและลงชื่อเข้าออกก่อนข้ามแดนทุกครั้ง แต่ต่อมาทหารเมียนมาเริ่มปราบปรามกลุ่มกะเหรี่ยงที่ควบคุมเส้นทางนี้ ชาวบ้านที่เคยข้ามไปทำเกษตรบนเขาในฝั่งเมียนมาก็ไม่สามารถข้ามไปได้อีก จึงต้องหาเส้นทางทำมาหากินใหม่ที่ฝั่งไทย ทำให้เริ่มมีบางคนออกไปรับจ้างเป็นลูกเรือประมงในอ่าวประจวบ หรือเป็นกรรมกรก่อสร้างตามไซต์งานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือไม่ก็เป็นคนงานในไร่อ้อย ฝัาสวนมะพร้าว หรือลูกจ้างตามแฟปปลาต่างๆ ซึ่งเป็นอาชีพที่พอจะหาได้ เพราะการออกไปทำงานรับจ้างนอกพื้นที่นั้นยังไม่สามารถทำได้ ด้วยเอกสารแสดงตัวตนระบุให้ทำนากและทำงานได้เฉพาะในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เท่านั้น การจะออกนอกพื้นที่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและเป็นอุปสรรคใหญ่ในการทำมาหากินของชาวไทยสิงขรที่อพยพเข้ามาอยู่ในฝั่งไทย...” (เมธินัย ชุ่มผล, 2562)

ความยากลำบากต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและเริ่มต้นชีวิตใหม่ในฝั่งไทย อันเป็นผลจากสงครามทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อย การที่คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรในฐานะผู้อพยพต้องพยายามผ่อนจ่ายตามกำลังเพื่อสามารถดำรงชีวิตและมีพื้นที่อยู่อาศัยในฝ่ายไทยได้ แม้จะไม่มีผลทางกฎหมายเนื่องจากคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรยังถือเป็นคนข้ามแดนตามกฎหมายของไทย จึงไม่สามารถซื้อและมีกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินเป็นของตนเองได้ ทำได้เพียงการจ่ายเงินซื้อสิทธิ์ในการอยู่อาศัยบนที่ดินในฝั่งไทย ด้วยเหตุผลเรื่องการครอบครองที่ดิน ทำให้คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรที่อพยพเข้ามาอยู่ฝั่งไทยเริ่มมีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการขอสัญชาติไทยในเวลาต่อมา

เมื่อศึกษากลุ่มคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรผ่านความทรงจำ อาจสามารถสรุปได้ว่า บ้านสิงขรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่เมืองตะนาวศรีในฐานะพื้นที่อาศัยของกลุ่มคนเชื้อสายไทยมาเป็นเวลานาน ในอดีตคนไทยกลุ่มนี้ก็มีสถานะไม่ต่างจากคนไทยกลุ่มอื่นๆ แต่เมื่อเกิดการปักปันเขตแดนระหว่างอังกฤษกับสยามใน พ.ศ. 2408 ทำให้คนไทยในบ้านสิงขรกลายเป็นกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่อาศัยในรัฐที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การปกครอง

โดยคนไทยด้วยกันเอง แม้จะถูกทำให้เป็นกลุ่มคนพลัดถิ่น แต่พวกเขายังคงรักษาและแสดงอัตลักษณ์ความเป็นไทยอย่างต่อเนื่อง ตามที่ปรากฏจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และประเพณีตามวัฒนธรรมบางสะพานซึ่งเป็นวัฒนธรรมหนึ่งทางภาคใต้ของไทย

คนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรยังมีการรับเอาวัฒนธรรมและความเป็นไทยผ่านวรรณกรรม สื่อต่างๆ รวมถึงการศึกษาภาษาไทย ที่ยังทำให้พวกเขายังคงรักษาความเป็นกลุ่มคนเชื้อสายไทยเอาไว้ จนกระทั่งเกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมียนมาช่วงหลังการได้รับเอกราชจากอังกฤษ ส่งผลกระทบต่อคนไทยพลัดถิ่นในบ้านสิงขร ด้วยสถานการณ์การสู้รบระหว่างทหารเมียนมากับชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงในพื้นที่ตะนาวศรี ทำให้มีคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขรบางส่วนตัดสินใจอพยพมายังฝั่งไทยเพื่อหนีความวุ่นวายจากการสู้รบ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ไม่ต้องเผชิญหน้ากับอันตรายจากการสู้รบในพื้นที่ตะนาวศรีและสามารถอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในฝั่งไทยอย่างปลอดภัย แต่ผู้อพยพจากบ้านสิงขรเหล่านี้ยังต้องเผชิญกับปัญหาโดยเฉพาะเรื่องการครอบครองที่ดินเพื่ออยู่อาศัย ที่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากพวกเขาถูกมองว่าเป็นคนข้ามแดนตามกฎหมายของไทย จึงกลายเป็นการต่อสู้ครั้งใหม่ของคนไทยพลัดถิ่นจากบ้านสิงขรที่ต้องการมีสิทธิเหมือนกับคนไทยในฝั่งไทย เนื่องจากมีความคิดความเชื่อว่าพวกเขาเป็นคนเชื้อสายไทย และมีญาติที่อาศัยอยู่ในฝั่งไทย นำไปสู่การเรียกร้องขอสัญชาติไทยในเวลาต่อมา

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องนี้ จะให้องค์ความรู้ใหม่เรื่องความทรงจำของคนไทยในต่างแดน โดยผู้วิจัยได้เสนอความทรงจำของคนไทยพลัดถิ่นบ้านสิงขร ที่มีสำนึกความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นวัฒนธรรมบางสะพานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย โดยยังคงพยายามรักษาประเพณีปฏิบัติที่เป็นวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการใช้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่เมืองสิงขร แสดงให้เห็นการปรับตัวบนสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ในช่วงเวลาต่าง ๆ ของเมียนมา

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปปรับใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ความทรงจำของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ต้องได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการดำเนินนโยบายของรัฐบาล

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่สนับสนุนเงินทุนวิจัยผ่านทุนอุดหนุนการวิจัยเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยบทความวิจัยดังกล่าวได้รับการประเมินจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงการต่างประเทศ. (2562). ความเป็นมาของ การแก้ไขปัญหาเขตแดนไทย-พม่า.

ศิลปวัฒนธรรม ฉบับ มกราคม 2564. สืบค้นวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564, จาก

https://www.silpa-mag.com/history/article_6643

แก่งกิจ กิติเรียงลาภ. (2561). แผนที่สร้างชาติ: รัฐประชาชาติกับการทำแผนที่หมู่บ้านไทยในยุคสงครามเย็น. Illuminations Edition.

คริส เบเคอร์, และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2561). ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพฯ : มติชน

จตุพร ดอนโสภ. (2551). การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายเวียดนามบ้านนาจอกตำบลหนองญาติ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาการพัฒนา).

บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ฐานิดา บุญวรรณ. (2555). ใครคือคนไทยพลัดถิ่นเชื้อสายไทยจากเกาะกง. ประชาไท. สืบค้นวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://prachatai.com/journal/2012/02/39041>

ฐิรุฒิ เสนาคำ. (2547). “แนวคิดคนพลัดถิ่นกับการศึกษาชาติพันธุ์” ว่าด้วยแนวทางในการศึกษาชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

_____. (2550). ไทยพลัดถิ่นกับข้อจำกัดขององค์ความรู้ว่าด้วยรัฐ-ชาติในสังคมไทย.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (2549). ถิ่นพลัดไป...ไทยพลัดถิ่น : บันทึกชีวิตเปลี่ยวเปล่า ไทยพลัดถิ่น.มูลนิธิชุมชนไท.

_____. (2550). เยือนไทยพลัดถิ่นในพม่า. โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่มูลนิธิชุมชนไท.

ทัศนาวดี แก้วสนิท. (2559). คนพลัดถิ่น “ไทย” ในมาเลเซียกับการสื่อสารอัตลักษณ์: ข้อค้นพบจากการทบทวนวรรณกรรม. นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร. 3(1), หน้า 137 – 162.

บ.ธรรมบุตร. (2542). จดหมายจากตะนาวศรี. กรุงเทพฯ: ธนาครบัวหลวง.

พิมพ์ปฏิมา นเรศศิริกุล. (2558). พื้นที่ความรู้ อัตลักษณ์และการปรับตัวของคนพลัดถิ่น :

กรณีศึกษา ชาวไทยพวน อาเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 3(2), 132 -144.

พรพิมล ตรีโชติ. (2542). เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: กระบวนการเป็นประชาธิปไตยและการเมืองสมัยใหม่. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____. (2551). การต่างประเทศพม่า: ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและชนกลุ่มน้อย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนต์ชัย ผ่องศิริ. (2556). ไทยพลัดถิ่นในตะนาวศรี การดำรงชีพของผู้เลือกที่จะอยู่อย่างคนพลัดถิ่น. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 10(2), 81-106.
- เมธินันท์ ช่อมผล. (2562). พลัดถิ่นาคาที่ไร่ ชีวิตผันแปรของชาวไทยสิงขร. วารสารเมืองโบราณ, 45(4), 79-85.
- ยศ สันตสมบัติ. (2551). อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ลือชา การณ์เมือง. (2560). พัฒนาการการปฏิรูปทางการเมืองของประเทศพม่าในช่วงปี ค.ศ. 2008-2014. Veridian E-Journal, Slipakorn University, 10(3), 1100-1111.
- สมสุข หินวิมาน. (2548). ทฤษฎีสำนึกวัฒนธรรมศึกษา. ใน ประมวลสาระชุดวิชา ปรัชญา นิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15. หน้า 369-444. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรพงษ์ กองจันทึก. (2559). คนไทยพลัดถิ่นที่ห้วยसान : วิถีไทยในประเทศพม่า. ประชาไท. สืบค้นวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://prachatai.com/journal/2016/12/69150>
- หม่องทินอ่อง. (2549). ประวัติศาสตร์พม่า (เพ็ชรี สุมิตร บรรณาธิการแปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2558). กำกืดกำปาก งานวิจัยวัฒนธรรมภาคเหนือ. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หนังสือชุดการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้จากการวิจัยวัฒนธรรม
- อานันท์ กาญจนพันธุ์ (ผู้บรรยาย). (18 สิงหาคม 2558). พหุสังคม: ไทย ไทย อีสาน ในบริบทอาเซียน. ใน สัมมนาระดับชาติเรื่อง “ไท ไทย อีสาน” ในบริบทอาเซียน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แอนเดอร์สัน, เบเนดิกต์. (2552). ชุมชนจินตกรรม บทสะท้อนว่าด้วยกำเนิดและการแพร่ขยายของชาตินิยม. แปลโดย ชาญวิทย์ เกสรศิริ; และคนอื่น ๆ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Anya Topolski. (2020) Nation-States, the Race-Religion Constellation, and Diasporic Political Charney, Michael W. (2009). A History of Modern Burma. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ruth Molitas Tindaan. (2020). Recreating Igorot identity in diaspora. SouthEast Asia Research 28:4, pages 465-485.
- Safran William. (2005). The Jewish Diaspora in a Comparative and Theoretical Perspective. Israel Studies. 10(1), 36-60.
- Scott, J. C. (November 30, 2010). The Art of Not Being Governed: An Anarchist History of Upland Southeast Asia. Yale Agrarian Studies.
- Weber, M. (1971). Max Weber on race and society (Trans.). Social Research, 38, 30-41.
- Wilson, S. W. (1885). The Imperial Gazetteer of India. Clarendon Press, Oxford.

การสร้างเครือข่ายทางการเมืองเพื่อสื่อสารสร้างคะแนนนิยมในท้องถิ่น

Building Political Networks for Communicating and Building Political Popularity

ทวิรัตน์ เลหาทัยชนก

บทคัดย่อ

สังคมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย “เครือข่าย” นับได้ว่าเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการนำพาการเมืองไปสู่ชัยชนะในการเลือกตั้ง ยังมีเครือข่ายในปริมาณมากและมีคุณภาพในการสื่อสารสูงเท่าไร? ความสำเร็จในการเลือกตั้งและคะแนนนิยมจากประชาชนจะมีโอกาสเพิ่มมากขึ้นด้วย เพราะการดำเนินงานในรูปแบบของ “การเมือง” เป็นการทำงานเป็นทีมในพื้นที่กว้าง การสร้างเครือข่ายจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้หน้าที่ทางการเมืองสื่อสารเพื่อสร้างคะแนนนิยมทางการเมืองและเชื่อมโยงทีมงานการเมืองให้เข้าถึงพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง สำหรับบทความเรื่อง “การสร้างเครือข่ายทางการเมืองเพื่อสื่อสารสร้างคะแนนนิยม” เป็นการนำเสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายทางการเมือง บทบาทหน้าที่และความสำคัญของเครือข่าย และการสื่อสารเพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมืองหรือทีมงานการเมืองได้เพิ่มมากขึ้น อันจะนำไปสู่แนวคิดและการประยุกต์ใช้เครือข่ายเพื่อสร้างคะแนนนิยมของทีมงานการเมืองในอนาคต นักวิชาการสามารถนำไปเป็นแนวทางพัฒนาเพื่อสร้าง “เครือข่ายทางการเมือง” สำหรับสื่อสารสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมืองหรือทีมงานการเมืองได้เพิ่มขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่าย; การสื่อสาร; ค่านิยมทางการเมือง

Abstract

In a democratic political society, networks are extremely important and networking is essential to lead a political team to victory in elections. The bigger and stronger the network, and the more effective the communication, the greater the likelihood that a politician or political team will gain public popularity and be successful in elections. Any kind of movement or operation that is “political” in nature naturally depends on the cohesive work of a team covering a very wide area. That is why network building is a very important factor and a crucial component of political campaign communication that can help build broad popularity among voters. A good network helps a political team reach a wider base in every locality. This article presents approaches for effectively building and maintaining a political network. It discusses the roles, responsibilities and significance of networks, along with their function in political communication to create and reinforce political popularity for a politician or a political team. These ideas can inform concepts and practical applications for using networks to build political popularity in the future. It can serve as guidelines for academics and interested parties to develop their network building and to utilize their networks effectively to win elections.

Keywords: networking, communication, political campaign, political values

บทนำ

ในปัจจุบันการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกองค์กรล้วนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในรูปแบบของเครือข่าย เนื่องจาก เครือข่าย เป็นระบบการเชื่อมโยงระบบความร่วมมือของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันร่วมกันจัดกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายเดียวกัน (สุดา มงคลสิทธิ์, 2562) กิจกรรมทางการเมืองก็เช่นเดียวกัน เป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินการเป็นกระบวนการการดำเนินงานเป็นไปในรูปแบบของทีมเวิร์ค ดังนั้นการสร้างเครือข่ายทางการเมืองเพื่อเข้ามาเป็นแนวร่วมในกิจกรรมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นในด้านการรณรงค์หาเสียง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับทีมหรือพรรคการเมือง เพื่อสร้างความนิยมหรือคะแนนนิยมจึงมีความสำคัญ เนื่องด้วยกิจกรรมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของพื้นที่ กิจกรรมที่ต้องมี การประสานกับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้สามารถเข้าถึงทั้งพื้นที่และตัวบุคคลเพื่อสร้างคะแนนนิยม สร้างความน่าเชื่อถือให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจและยอมรับ การสร้างเครือข่ายเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นแนวร่วมทางการเมืองและรณรงค์สื่อสารให้กับทีมการเมืองจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ข้อมูลของทีมหรือพรรคเข้าถึงพื้นที่อย่างแท้จริง (รัชฎากร เอี่ยมอำไพ และคณะ, 2564) ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการสนับสนุนพรรคการเมืองหรือทีมการเมืองจะต้องสนับสนุนด้วยเงินแต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนให้การสนับสนุนพรรคการเมืองด้วยเงิน ซึ่งมีเพียงนักลงทุนหรือนักธุรกิจเท่านั้นที่จะสามารถให้การสนับสนุนได้ สำหรับประชาชนนั้นสามารถให้การสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนชื่นชอบได้หลายช่องทาง คือ บอกกล่าวเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานให้ประชาชนได้รับทราบ การชักชวนผู้อื่นให้สนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนชอบให้เพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้การให้การสนับสนุนจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของเครือข่ายทางการเมือง คือ การสื่อสารเพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมืองหรือทีมการเมืองที่ตนให้การสนับสนุนอยู่ ดังนั้น เครือข่ายที่มีศักยภาพทางการเมืองการสื่อสารย่อมจะทำหน้าที่สื่อสารข้อมูลนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณสมบัติผู้สมัคร เพื่อดึงดูดคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้เพิ่มขึ้น (พลเดช ปิ่นประทีป, 2556) เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) ที่แตกต่างจากกลุ่ม “กลุ่ม” มีขอบเขตที่ชัดเจน แต่ “เครือข่าย” เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขตการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นหรือมองไม่เห็น เป็นรูปธรรมก็ได้ การเชื่อมโยงระหว่างกันที่มองเห็นเป็นรูปธรรมของเครือข่าย มี 3 ลักษณะ คือ เครือข่ายแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน “เครือข่าย” เป็นพลังที่เกิดจากการรวมตัวรวมกลุ่ม ร่วมคิดและร่วมทำและมีการจัดตั้งหรือการจัดการอาจเป็นการจัดตั้งกันเอง หรือถูกจัดตั้งขึ้นโดยผู้อื่น เช่น พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยราชการ ภาคธุรกิจ องค์กรศาสนา ก็ได้ ซึ่ง “พลังเครือข่าย” จะถูกนำมาใช้ในการผลักดัน ต่อยุทธศาสตร์ รณรงค์สร้างสรรค์หรือปลุกกระดมทำลายล้างกันในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ

ดังนั้น “เครือข่ายเพื่อการสื่อสารทางการเมือง” เป็นพลังสำคัญในการทำหน้าที่สื่อสารสร้างคะแนนนิยมทางการเมืองให้กับทีมการเมือง (พิสิษฐ์ นาสี และชัยพงษ์ สำเนียง, 2556) การใช้เครือข่ายในการทำงานการเมือง ทำให้การเมืองประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก เพราะการใช้เครือข่ายไม่มีพื้นที่จำกัด แต่กว้างขวางกว่าหมู่บ้านทำให้สามารถระดมทรัพยากรทั้งแรงงาน ทุน ความจริงใจ ความตั้งใจของคนในเครือข่ายมาสนับสนุนเพราะเป็นกลุ่มที่กว้างและหลากหลาย ที่มีหรือไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดก็ได้ กลุ่มเครือข่ายหรือพวกพ้อง พรรคพวกเป็นความสัมพันธ์ที่ยืดหยุ่น สามารถขยายและหดตัวได้อย่างไม่จำกัดขึ้นอยู่กับใครจะสามารถรักษาความสัมพันธ์เครือข่าย พรรคพวก หรือพวกพ้องไว้ได้ยาวนานแค่ไหน ถ้าสามารถรักษาได้ยาวนานก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการเมืองได้ยาวนาน การขยายเครือข่ายได้ต้องอาศัยองค์ประกอบ เช่น มีทุนที่สามารถค้ำจุนเครือข่าย ทำงานเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง การมีเครือข่ายที่กว้างขวางทำให้สามารถผันตนเองและแปรต้นทุนพวกพ้องมาเป็นฐานทางการเมืองได้ และจะสามารถกระตุ้นให้สื่อสารสร้างคะแนนนิยมให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล และพรรคการเมืองได้

แนวคิดทั่วไปและความสำคัญของเครือข่ายทางการเมือง

เครือข่าย เป็นภาพข่ายใยแมงมุมที่แสดงให้เห็นถึงการโยงใยของเส้นใยที่พาดผ่านกันมาหลายเส้นหลายทิศทาง ดังนั้น เครือข่าย คือ การเชื่อมโยงกันอย่างมีเป้าหมายเป็นการเชื่อมโยงระหว่างระบบที่ปฏิบัติอยู่เข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมโยงระหว่างบุคคล องค์กรต่าง ๆ ภายในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกันของภาคีสมาชิก เครือข่ายจึงเป็นรูปแบบการทำงานที่สร้างความร่วมมือ ประสานงานกันในแนวราบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยสรรพกำลังทั้งหมด รวมถึงความสามารถ สถิติปัญญา เทคนิควิธีการ ในการทำงานเพื่อเอาชนะอุปสรรคหรือจุดอ่อน (ธนา ประมุขกุล, 2547) เครือข่าย มีลักษณะเช่นเดียวกับเครือข่ายในสมอง โดยโครงสร้างของสมองจะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการมีชีวิตรอด เครือข่ายเองจะมีวิวัฒนาการเหมือนโครงสร้างสมองที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม จากสังคมการใช้อำนาจไปเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และการที่จะเกิดการเรียนรู้ได้นั้นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเครือข่ายจากแนวดิ่งเป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเครือข่ายจะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการขยายแนวคิดกระบวนการออกไป (ประเวศ วะสี, 2541) เครือข่าย เป็นการเชื่อมโยงระหว่างระบบปฏิบัติงานหรือเชื่อมโยงบทบาทของกลุ่มบุคคล องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยย่อยรวมตัวกันด้วยความสมัครใจภายใต้ความต้องการ ในวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ในลักษณะสร้างความร่วมมือกันแนวนอน ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสรรพกำลังกันในการกำหนดกลยุทธ์ (ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย, 2559) การสร้างเครือข่าย เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายออกไปเรื่อย ๆ มีการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารจะเข้ามามีบทบาทในการสร้างและเคลื่อนไหวของเครือข่าย ในการสื่อสารของเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดการขยายเครือข่ายออกไปในวงกว้าง เครือข่ายจะต้องมีจุดยืน ที่ชัดเจนพร้อมทำหน้าที่เชื่อมโยงกับบุคคลอื่นหรือองค์กรอื่นอยู่เสมอ ยืดหยุ่นไม่มีรูปแบบตายตัว เน้นให้

ทำหน้าที่บรรลุปเป้าหมาย (ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ และปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2549) เครือข่ายทางการเมือง คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบของตาข่ายโดยอาศัยการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดการประสานส่งต่อข้อมูลไปในวงกว้าง จากจุดหนึ่งไปจุดหนึ่งอย่างไม่สิ้นสุดโดยมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อแก้ปัญหาและติดต่อกัน การรวมตัวของเครือข่ายทางการเมืองจะต้องสนใจเรื่องเดียวกันมีความร่วมมือกันมีการติดต่อสื่อสารเต็มใจประสานงานกัน และสมาชิกเครือข่ายต้องยอมรับที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองร่วมกัน ขยายการสร้างเครือข่ายอย่างไม่สิ้นสุด

Starkey (1997) เครือข่ายเป็นการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดยนำเอาสื่อกลางมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่เข้าร่วมเครือข่ายอาจอยู่ในระดับเดียวกันหรือต่างระดับกันก็ได้ การเชื่อมโยงเครือข่ายเป็นการรวมกลุ่มของปัจเจกบุคคลหรือองค์กรที่มาจากพื้นฐาน คือ ความสมัครใจมีอิสระในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศและกิจกรรมร่วมกัน สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นการดำเนินงานในลักษณะขององค์กรองค์กรหนึ่งที่จะต้องมีการติดต่อประสานสื่อสารกันในพื้นที่กว้างประสานกับชุมชน ที่มีความหลากหลายทางสังคม สำหรับ (สุภาพรณ์ ศรีติ, 2564) ได้เขียนไว้ว่า เครือข่ายต้องมีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกันซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะตามความจำเป็นเสร็จภารกิจเครือข่ายก็ยุบไปและอาจจะกลับมารวมตัวกันใหม่ก็ได้ หรือเป็นเครือข่ายที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องระยะยาวก็ได้ ดังนั้น การดำเนินงานในลักษณะของเครือข่ายจึงเป็นการเชื่อมโยงและประสานสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดกลุ่มพลังที่เข้มแข็ง มุ่งทำประโยชน์ให้กับทีมหรือพรรคการเมืองด้วยความเต็มใจ เครือข่ายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมกิจกรรมเครือข่ายเป็นการระดมสรรพกำลังของสมาชิกที่ช่วยให้ทีมหรือพรรคการเมืองสื่อสารสร้างคะแนนนิยมให้ได้อย่างไม่สิ้นสุด เครือข่ายทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ทีมหรือพรรคการเมืองได้รับความศรัทธาเชื่อมั่น ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน อย่างไรก็ตามการสร้างเครือข่ายทางการเมืองนั้นก็ คือ การสร้างฐานเสียงสร้างคะแนนนิยมให้แพร่ขยายไปเรื่อย ๆ ให้กับทีมหรือพรรคการเมืองนั่นเอง

คุณลักษณะของเครือข่ายทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับข้อมูลข่าวสารทั้งในด้านการรับรู้และถ่ายทอดข้อมูล การสร้างฐานเสียงการสร้างเครือข่ายทางการเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางของพรรคการเมือง ในการทำหน้าที่รณรงค์สื่อสารข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ให้เกิดการยอมรับ และสื่อสารเพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับทีม การสร้างเครือข่ายทางการเมือง เป็นการสร้างจุดศูนย์กลางทางการสื่อสารจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่งแผ่ขยายออกไปในรูปแบบของตาข่ายโดยไม่สิ้นสุด เครือข่ายจะเป็นผู้ที่คอยให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เครือข่ายทางการเมืองอาจเป็นกลุ่มเครือญาติ กลุ่มเพื่อน กลุ่มนักรบการเมืองที่มีอุดมการณ์เดียวกัน กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มกิจกรรมทางสังคม กลุ่มผู้นำชุมชน นอกจากนี้ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งก็เป็นส่วนหนึ่งของ

เครือข่ายทางการเมืองที่มีปฏิสัมพันธ์กันจนเกิดความรักความผูกพันระหว่างสมาชิกและผู้สมัครรับเลือกตั้งสำหรับ (สุภาภรณ์ ศรีดี, 2564) การก่อเกิดของเครือข่ายมีจุดเริ่มต้นหรือถูกสร้างขึ้นมาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งได้แบ่งชนิดของเครือข่ายไว้ 3 ลักษณะ คือ 1) เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นเครือข่ายที่เกิดจากคนที่มีจิตใจตรงกัน ประสบสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันแสวงหาแนวทางใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของสมาชิกเครือข่ายเกิดจากแรงกระตุ้นภายในของสมาชิกเอง มักเกิดในพื้นที่อาศัย เป็นเครือญาติ คนในชุมชนมีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน รวมกันเป็นกลุ่มโดยจัดตั้งเป็นชมรมมีกิจกรรมร่วมกันเมื่อสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงขยายพื้นที่ดำเนินการออกไป มีการขยายเป้าหมายเพิ่มสมาชิกของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น เป็นเครือข่ายที่ต้องใช้เวลาในการก่อสร้างยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเข้มแข็งยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น 2) เครือข่ายจัดตั้ง เป็นเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบแนวคิดเดิมใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยส่วนใหญ่ภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้อาศัยพื้นฐาน ความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะรวมตัวกัน การดำเนินงานของเครือข่ายไม่ต่อเนื่องและค่อย ๆ จางหายไป นอกจากเครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นลำดับขั้นตอนสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกิดเป็นความผูกพันนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง 3) เครือข่ายวิวัฒนาการ เป็น การเกิดขึ้นโดยไม่เป็นไปตามธรรมชาติและไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง แต่เกิดจากการพัฒนาผสมผสานโดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรรวมตัวกันด้วยวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ในการสนับสนุนเรียนรู้ไปด้วยกัน ไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจน ถูกจุดประกายความคิดจากภายนอกจากการได้ฟัง ได้เห็นเครือข่ายหรือกลุ่มอื่น ๆ มาแล้วเกิดความคิดรวมตัวกันเพื่อสร้างพันธสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง หากสมาชิกในเครือข่ายมีความตั้งใจจริงเกิดจากสำนึกที่ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุนจะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เช่น เครือข่ายผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกัน (ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย, 2559) ลำดับขั้น วิธีการในการสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ขั้นประสานงานเครือข่าย ขั้นสร้างพันธสัญญาร่วมกัน ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง สำหรับคุณลักษณะที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของเครือข่ายประสบผลสำเร็จประกอบด้วยวิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย กระบวนการสร้างเสริมพลังอำนาจ คุณลักษณะที่ดีของสมาชิกและผู้นำได้เขียนไว้ว่า เครือข่าย และการปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผล

ตัว สิริณรินทร์ วินิจฉายะจินดา และคณะ (2565) เขียนว่า การสร้างเครือข่าย การสร้างฐานเสียงมีปัจจัยและองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ภาพลักษณ์ส่วนตัวของผู้สมัคร และสมาชิกพรรค โดยต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะพิเศษ เช่น มีความประนีประนอม มีไหวพริบ เข้าถึงประชาชน มีภาพลักษณ์ที่ดี โน้มน้าวใจ พูดจริง ทำจริง และสามารถประสานกับกลุ่มเครือข่ายหรือกลุ่มองค์กรได้อย่างสมดุล มีเครือข่ายนักการเมืองหรือกลุ่มประโยชน์ทางการเมืองที่กว้าง สามารถดึงงบประมาณให้เข้ามาพัฒนาชุมชนได้ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนรู้จักมุ่งหมายหนทางที่จะพัฒนาชุมชน ชื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและรอบรู้ 2)

บทบาทของสมาชิก ซึ่งจะต้องลงพื้นที่สม่ำเสมอ แก้ปัญหาของประชาชนได้ มีการประสานงานกับชุมชนในเขตที่รับผิดชอบ พัฒนาส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ตรงกับความต้องการ เปิดการขายนำเสนอตัวผู้นำพรรค นโยบายพรรค และอุดมการณ์ของพรรค ประสานงานติดต่อกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ สมาชิกร่วมกันสร้างเครือข่ายหรือแนวร่วมในพื้นที่ เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการเข้าเป็นสมาชิกพรรคและร่วมจัดตั้งเครือข่าย เช่น สมาคมแม่บ้าน องค์การเกษตรกร ชมรมอาวุโส ชมรมคนรักประชาธิปไตย ซึ่งการสร้างเครือข่ายในลักษณะนี้จะทำให้พรรคการเมืองได้รับความนิยม มีคะแนนนิยมจากประชาชน มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง เพราะมีคนทุกกลุ่ม ทุกวัฒนธรรมเป็นการสร้างฐานและขยายเครือข่ายที่ดี

3) บทบาทของพรรคการเมือง โดยให้สาขาพรรคและแกนนำเป็นตัวแทนของพรรคประชาสัมพันธ์ประสานงานติดต่อกับสมาชิกพรรค ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ให้มีความสัมพันธ์กันในทุกมิติ มีสมาชิกเป็นตัวแปรสำคัญในการลงพื้นที่ ในขณะเดียวกัน สำหรับ (พิสิษฐ์ นาสี และชัยพงษ์ สำเนียง, 2556) การรวมกลุ่มในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่มีความแน่นแฟ้นและกว้างขวาง คือ กลุ่มเครือญาติที่รวมตัวกันภายใต้ความสัมพันธ์ทางสายเลือด เป็นกลุ่มพื้นฐานของสังคมไทย และระยะเวลาที่ผ่านมาความแปรเปลี่ยนทางสังคมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในหลายลักษณะ และมีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้น เช่น การรวมกลุ่มผลประโยชน์ เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเครือข่ายแบบใหม่นี้อาศัยพื้นฐานความสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งความเป็นพรรคพวก เพื่อน ญาติ หรือการอาศัยความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ เช่น มีกฎระเบียบของกลุ่มที่เป็นลายลักษณ์อักษรให้ดำเนินการของกลุ่มเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ ที่สุดจะกลายเป็น “ฐานทางการเมือง” ที่สำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนได้สรุปประเภทกลุ่มของเครือข่ายทางการเมืองเพื่อสื่อสารสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมืองไว้ดังนี้

(1) เครือข่ายญาติพี่น้อง เป็นเครือข่ายพื้นฐานที่อยู่มากับสังคมไทยเป็นกลุ่มเครือข่ายที่มีความใกล้ชิดกับผู้สมัครมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น หากปราศจากการสนับสนุนจากกลุ่มเครือญาติก็ไม่อาจชนะได้ เนื่องจากกลุ่มเครือญาติเป็นกลุ่มที่มีความเหนียวแน่นมีสายสัมพันธ์ทางสายเลือด เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งน้อยคนนักที่จะไม่สนับสนุนให้เครือญาติของตนได้รับการเลือกตั้ง ยิ่งเป็นตระกูลที่มีความกว้างขวางมากเท่าไรการสร้างคะแนนนิยมให้กับญาติที่ลงสมัครจะเหนียวแน่นขยายเพิ่มได้มากขึ้นเพื่อเป็นเกียรติและเป็นศักดิ์ศรีของวงศ์ตระกูล ซึ่งสอดคล้องกับ (ศุภิสรา อิศรานุกุล, 2564) ความสัมพันธ์ทางเครือญาติและการครองอำนาจของตระกูลใหญ่ หรืออำนาจของบ้านใหญ่มีความยึดโยงกับพื้นที่ในแต่ละจังหวัดจากการที่ตระกูลเหล่านั้น มีการวางรากฐานสะสมทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม ทางเครือญาติ ขยายเป็นเครือข่าย อีกทั้งเมื่อก้าวเข้ามา มีบทบาททางการเมืองก็ขยายอิทธิพลเพิ่มเครือข่ายเริ่มขยายจากการเมืองท้องถิ่นสู่การเมืองระดับชาติ กลายเป็นเครือข่ายของตระกูลที่มีอิทธิพลและบทบาททางการเมือง แต่ทั้งนี้จุดเริ่มต้นที่ตระกูลเหล่านั้นได้รับการคัดเลือกให้เข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนนั้น มาจากประชาชนไว้วางใจ เชื่อใจ ซึ่งล้วนมาจากการสะสมทุนทางเศรษฐกิจ เช่น รับเหมา โรงสี กลายเป็นผู้มั่งคั่ง สามารถดูแลให้การช่วยเหลือประชาชนได้ ลำดับ

ถัดมา คือ สะสมทุนทางสังคมของตระกูล ขยายเครือข่ายสู่คนในตระกูล ก่อเกิดเป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลทางการเมือง ประเด็นปัญหาที่สำคัญที่จะทำให้คะแนนนิยมของความเป็นเครือข่ายแตกแยกได้นั้นคือ การที่ญาติอีกคนไปลงสมัครเป็นฝ่ายตรงข้ามซึ่งจะทำให้เสียงของเครือข่ายเกิดความแตกแยกการสร้างเครือข่ายก็就会被แบ่งปันและแย่งชิง

(2) เครือข่ายผลประโยชน์ เป็นกลุ่มเครือข่ายที่มุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมืองโดยในเบื้องต้นเครือข่ายเหล่านี้จะให้การสนับสนุนทุนให้กับทีมหรือพรรคการเมืองและจะได้ผลประโยชน์ตอบกลับต่อเมื่อทีมหรือ พรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนอยู่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เครือข่ายผลประโยชน์โดยส่วนมากแล้วจะมาจากกลุ่ม นักธุรกิจ ผู้รับเหมา กลุ่มนักพนัน และกลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นกลุ่มที่มีลูกน้อง มีผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้ช่วย ในการสื่อสารเพื่อสร้างคะแนนนิยม กลุ่มเหล่านี้เมื่อได้ให้การสนับสนุนทุนมาแล้วย่อมหวังผลกำไรตอบแทน ดังนั้น จะกระตุ้นและกระตือรือร้นในการรณรงค์หาเสียงให้พรรคมีคะแนนนิยมให้เกิดขึ้นให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ (ศุภชัย พุຍแก้วคำ และคณะ, 2562) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้พรรคการเมืองภายใต้การนำของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งที่ผ่านมา คือ การที่พรรคเพื่อไทยมีเงินทุกจากหัวหน้าพรรคและกลุ่มทุนที่สนับสนุนพรรคเป็นจำนวนมาก ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง จากการสนับสนุนเงินทุนจำนวนมากจากหัวหน้าพรรค รวมทั้งกลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่เป็นพันธมิตรทำให้กลุ่มการเมืองภายใต้ ดร.ทักษิณ ชินวัตร มีสถานะการเงินที่มั่นคง เป็นปัจจัยสำคัญทำให้กลุ่มตนเข้ามามีอำนาจทางการเมืองโดยให้ผลประโยชน์ในลักษณะ ที่เป็นรูปธรรมผ่านนโยบายสาธารณะในรูปแบบของประชานิยมกลับสู่ผู้ให้การสนับสนุนเงินทุนในตอนแรกเงินทุนส่งผลต่อการดำเนินการทางการเมืองรวมถึงที่มาของเงินทุนส่งอิทธิพลหรือการครอบงำในการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมือง

(3) เครือข่ายผู้นำ เป็นกลุ่มเครือข่ายที่เกิดจากการประสานสัมพันธ์กันในฐานะเพื่อนหรือทำกิจกรรมร่วมกัน มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทีมหรือพรรคการเมืองเคยให้การช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจและมีความเข้าใจกันมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นในพรรคการเมือง ทั้งนี้ บทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชน ผู้นำกิจกรรมชุมชนส่งผลต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนซึ่งทำให้ง่ายต่อการสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมือง สามารถทำการรณรงค์สื่อสารได้เข้าถึงชุมชนรู้ความต้องการของประชาชน เครือข่ายผู้นำชุมชน/ ผู้นำกิจกรรมชุมชนเป็นการโยงใยความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มาบรรจบอยู่ที่ผู้นำเพียงจุดเดียว แต่ข้อจำกัดของเครือข่ายผู้นำชุมชน/ผู้นำกิจกรรม คือ พฤติกรรมที่แสดงออกต่อชุมชนจะส่งผลต่อความเชื่อและความศรัทธาต่อคน ในชุมชน ผู้นำชุมชน/ผู้นำกิจกรรมชุมชนที่มีบทบาท มีคุณภาพ จะสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชุมชน พรรคการเมืองจึงต้องสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชน/ผู้นำกิจกรรมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเครือข่ายทางการเมืองเพื่อการสื่อสารสร้างคะแนนนิยมให้ได้ และกลุ่มคนเหล่านี้คือกลุ่มคนที่เข้าถึงชุมชนเข้าถึงประชาชนเข้าถึงเสียงของการเลือกตั้งได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ธีรพงศ์ ธนเจริญรัตน์, 2553) ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการจัดสรรและจัดการต่อสิ่งต่าง ๆ มากกว่าผู้อื่นในชุมชนนั้น ๆ และสามารถก่อให้เกิดการกระทำ กิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

ความคิดเห็น ต้องการของตนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นผู้มีความคล่องตัว มีคุณสมบัติเด่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม มีความรู้ความสามารถและทักษะที่แตกต่างกันไปและมีความผูกพันกับคนในชุมชน สามารถจูงใจประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้ายคลึงตามและลงมือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ (ปกรณ สุริวรรณ, 2536) ได้กล่าวถึงบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไว้ว่า มีหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างนักการเมืองกับประชาชนในลักษณะการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันโดยนักการเมืองจะให้การช่วยเหลือแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่น ในขณะที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะช่วยสร้างความนิยามแก่นักการเมืองที่ช่วยเหลือท้องถิ่นของตน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่าย

ปัจจัยที่สนับสนุนให้เครือข่ายประสบความสำเร็จ มีหลายประการ คือ 1) ระบบและความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกเครือข่าย เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดเครือข่ายและส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของเครือข่าย ซึ่งระบบและความสัมพันธ์ที่ดีที่สนับสนุนให้เครือข่ายประสบความสำเร็จ ได้นั้นสมาชิกมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันในการสร้างความสำเร็จ มีผู้นำเครือข่ายที่เหมาะสมมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีคุณธรรมกล้าคิดกล้าตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ สมาชิกกลุ่มมีความรักความสามัคคีรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่ายและผูกพันต่อเครือข่าย พร้อมกันนั้นสมาชิกให้การสนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นกำลังใจให้กัน มีความซื่อสัตย์สุจริตรักในเครือข่ายและสมาชิกมีการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง 2) เครือข่ายมีกระบวนการการมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกัน เป็นองค์กรแห่งความร่วมมือมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกไม่ใช่เป็นการบัญชาหรือสั่งการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ผูกขาดเพียงคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีความสัมพันธ์กันในแนวราบแบบเท่าเทียมและเสมอภาค และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ 3) มีการบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี ทั้งวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กฎระเบียบ แนวทางการปฏิบัติของเครือข่ายที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีระบบการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะและสม่ำเสมอ และ 4) มีการขยายเครือข่ายออกไปด้วยการหาพันธมิตรหรือสมาชิกเพิ่มขึ้น และรักษาเครือข่ายเดิมที่มีอยู่ (ธีรวิทย์ กายแก้ว, 2556)

การบริหารเครือข่ายทางการเมือง

ในการบริหารเครือข่ายทางการเมือง “ผู้บริหาร” ของพรรคการเมืองหรือทีมการเมืองเป็นตัวแปรสำคัญ ซึ่งการที่จะสามารถบริหารเครือข่ายทางการเมืองให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนนั้น ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (กุลทัต หงษ์ขยางกูร และ ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ออนไลน์)

(1) ผู้นำเครือข่าย เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของเครือข่าย ผู้บริหารพรรคการเมืองจึงควรคัดเลือกผู้นำเครือข่ายที่มีคุณลักษณะ มีความเป็นผู้นำ เข้มแข็ง สามารถระดมความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกในกลุ่ม และต้องมีความรู้และประสบการณ์ มีบารมีเป็นที่ยอมรับของ

สมาชิก เครือข่ายจะขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้นำเครือข่ายมีความสามัคคีและประสานสัมพันธ์กันได้ดี แต่หากผู้นำเครือข่ายมีความแตกแยกส่งผลให้เครือข่ายอ่อนกำลังไม่สามารถขับเคลื่อนสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ได้

(2) การติดต่อสื่อสาร และการมีกิจกรรมร่วมกัน โดยอาศัยผู้ประสาน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร การประสานสร้างกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเครือข่ายมีการขยายตัวออกไปในวงกว้าง มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกันสม่ำเสมอ “ผู้ประสาน” จึงเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ประสานงานหรือเป็นสื่อกลางในการทำหน้าที่เป็นหน่วยกลางในการเชื่อมโยงและเอื้ออำนวยให้เกิดการร่วมมือและดำเนินการกิจกรรมไปด้วยกัน คอยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างให้เกิดความเป็นเครือข่าย กระบวนการสื่อสารเป็นกลไกที่เชื่อมโยงประสานสมาชิกของเครือข่ายเข้าหากัน ช่วยสร้างความเข้าใจภารกิจหน้าที่ของเครือข่าย แพร่กระจายความรู้และข้อมูลข่าวสารให้กับพรรคการเมือง โดยอาศัย “เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่ทันสมัย” เป็นการใช้กระบวนการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตทั้ง เฟสบุ๊ก ไลน์ ชุมหรือแพลตฟอร์มอื่นๆ ที่พัฒนาขึ้น ช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกเครือข่ายเป็นไปได้อย่างรวดเร็วทั้งในช่วงปกติและช่วงภาวะวิกฤติ อีกประการสำคัญที่จะเป็นกลไกสำคัญในการขยายเครือข่าย สร้างการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สร้างความมั่นใจในการดำรงอยู่นั้นคือ แผนการมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นการดำเนินการกิจกรรมอย่างต่อเนื่องสร้างความยั่งยืน กิจกรรมที่มีความหลากหลายและชัดเจนจะดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วมเครือข่ายได้ด้วยความสมัครใจ

(3) การจัดระบบสารสนเทศ เครือข่ายพรรคการเมืองจะต้องมีหน่วยงานที่เป็นแกนกลาง ทำหน้าที่จัดระบบและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูล ซึ่งจะต้องใช้งานง่าย สมาชิกเครือข่ายเข้าถึงง่าย และเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง ระบบสารสนเทศที่ดีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร และเชื่อมโยงประสานปัญญาระหว่างเครือข่ายให้มาบรรจบกัน ลดความสิ้นเปลืองทรัพยากรและเวลาจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน

(4) ให้การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีงบประมาณในการดำเนินงานของเครือข่าย เพื่อใช้สำหรับจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และจูงใจให้คนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย

(5) การเรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายจะเข้มแข็ง ก้าวหน้าขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิก การสร้างองค์ความรู้เฉพาะของกลุ่มเครือข่าย เป็นสิ่งจำเป็นเพราะแต่ละกลุ่มอยู่ในบริบทสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน สังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงต้องมีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติพบปะพูดคุย ร่วมกิจกรรมเดียวกัน ฝึกอบรมร่วมกัน ในการบริหารเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนนั้น มีหลักสำคัญคือ ธรรมชาติ เป็นการจัดรูปแบบประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยแนวคิดหลัก ได้แก่ 1) การบริหารงานแนวราบที่เน้นการสร้างร่วมมือทำงานแบบมีส่วนร่วม สร้างความรู้สึกให้สมาชิกเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย มีการจัดระบบเครือข่ายที่ดี สร้างระบบแรงจูงใจ 2) การสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ ทำให้เกิดสถานะที่เท่าเทียม แบ่งปันข้อมูลและความรู้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและให้คำกับการ

พึ่งพากัน แก้ไขปัญหาและความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ 3) และ ความเสี่ยงของเครือข่าย เช่น ความไม่ชัดเจนของวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ขาดผู้นำผู้ประสานที่ดี การถูกรวบงำโดยกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มองค์กรภายนอก

การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญของการสร้างเครือข่าย ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนความต้องการของสมาชิก ซึ่งในปัจจุบันได้อาศัยเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการใช้ติดต่อสื่อสารช่วยในการพัฒนาสังคม กลายเป็นสังคมเครือข่ายที่เชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน สร้างการเรียนรู้พึ่งพากันและกัน สร้างความสัมพันธ์ สร้างพลังและอำนาจต่อรองเครือข่าย ซึ่งเครือข่ายจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งอยู่ตลอดเวลา รัฐบาลหน้าที่ของตนเองปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายไม่หยุดนิ่ง

ประโยชน์ของเครือข่ายทางการเมือง

ทวิช บุญธีรศรี และคณะ (2564) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเครือข่ายเอาไว้ว่า 1) เครือข่ายเป็นสื่อกลางในการประสานงานร่วมกัน เป็นช่องทางในการสื่อสารประสานสร้างความเข้าใจระหว่างกันในด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ขอบข่ายของงาน ตลอดจนแนวทางปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) เครือข่ายเป็นสื่อกลางของระบบสารสนเทศและความรู้ ส่งผลต่อการต่อยอดความคิดและความรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่าย ช่วยประสานงานให้รับทราบข้อมูลในปัจจุบัน เครือข่ายเป็นจุดที่ทำให้สมาชิกเครือข่ายพบปะสื่อสารกันได้มากที่สุด และทำให้สมาชิกเข้าถึงระบบสารสนเทศได้ง่ายที่สุด 3) เครือข่ายเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร ประสานหาผู้ทำหน้าที่สนับสนุนเงินทุนเพิ่มจากส่วนที่เครือข่ายระดมจากสมาชิก เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย 4) สื่อจุดศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ให้กับสมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก และ 5) เครือข่ายจะสร้างกระแสผลักดันให้สังคมตื่นตัว และขยายเครือข่ายออกไปในวงกว้างครอบคลุมกลุ่มคนหลัก ๆ ของสังคม ความต่อเนื่องของกิจกรรม และความเป็นเอกภาพในการร่วมมือ สำหรับ (ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์, 2556) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเครือข่ายเอาไว้ว่า เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร ทักษะความรู้ ประสบการณ์และสื่อผ่านการประชุม ทดลองปฏิบัติการ ฝึกอบรม ประชาสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรม แบ่งปันทักษะประสบการณ์ให้แก่กัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการประสานงานในเครือข่ายช่วยลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรที่ซ้ำซ้อน ทำให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้ก้าวหน้า รวดเร็ว และส่งผลต่อสังคมในวงกว้าง อีกทั้งเครือข่ายยังสามารถเชื่อมโยงที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดการและภูมิหลังที่ต่างกันให้มีโอกาสได้ติดต่อกัน เข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้นนำไปสู่การทำงานร่วมกัน นอกจากนี้เครือข่ายสามารถทำให้คนและองค์กรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันได้ทราบว่ายังมีบุคคลหรือองค์กรอื่นอีกมากสนใจในเรื่องเดียวกัน เผชิญปัญหาเดียวกัน เครือข่ายสามารถทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองจากภาครัฐ ชี้ให้เห็นปัญหา

และประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนในหมู่บ้าน ช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การ जुใจ และการยอมรับ

“เครือข่าย” เป็นแนวร่วมในการติดต่อและเชื่อมโยงประสานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมือง เป็นช่องทางในการแบ่งปันข้อมูล การส่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เป็นเครือข่ายในการเผยแพร่กิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เครือข่ายยังอาศัยการติดต่อสื่อสารสร้างความสัมพันธ์จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอีกทอดหนึ่งโดยไม่สิ้นสุด โดย “เครือข่าย” นั้นเอง ในขณะเดียวกัน “เครือข่าย” จะทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสารและรณรงค์หาเสียงให้กับพรรคการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยคุณลักษณะเฉพาะบุคคลของสมาชิกเครือข่าย เช่น บุคลิกภาพ การโน้มน้าวใจ ความน่าเชื่อถือ ความรู้ การมีส่วนร่วมกับสังคม รวมทั้งการเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเพื่อก่อให้เกิดการเชื่อมโยงสร้างเครือข่ายที่เพิ่มขึ้น การทำงานของ “เครือข่ายทางการเมือง” เป็นการระดมสรรพกำลังของสมาชิกเครือข่ายในการเชื่อมโยงประสานสร้างเครือข่ายทางการเมืองไปสู่พื้นที่ที่กว้างขวางขึ้นอย่างไม่สิ้นสุด โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรณรงค์หาเสียงให้กับพรรคการเมืองที่สมาชิกเครือข่ายให้การสนับสนุนอยู่ให้ประชาชนยอมรับและสร้างเครือข่ายให้กับพรรคได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้เครือข่ายทางการเมืองที่ดีจะต้องเชื่อมโยงกลุ่มพลังเงียบให้ออกมาร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายและให้การสนับสนุนพรรคการเมืองให้ได้ด้วย

ข้อจำกัดของเครือข่ายทางการเมือง

ทุกองค์กร ทุกกลุ่มล้วนย่อมมีข้อจำกัดในการสร้างกลุ่ม การสร้างเครือข่ายก็เช่นเดียวกัน (ขนิษฐากาญจนรังษิณท์, 2556) 1) การขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เมื่อเครือข่ายไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะทำให้สมาชิกของเครือข่ายไม่มีความเข้มแข็ง ทำให้เครือข่ายอื่นที่เข้มแข็งกว่าเข้ามาครอบงำชักจูงเครือข่ายไปร่วมเป็นเครือข่ายของตนเองได้ โดยการนำเสนอวัตถุประสงค์และผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายที่ชัดเจน นอกจากนี้เครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์ที่ไม่ชัดเจนจะทำให้ยากต่อการติดตามประเมินผลเพราะไม่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของเครือข่ายได้ 2) ความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิกในเครือข่าย ทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายไม่เท่าเทียมกัน อันเนื่องมาจากความแตกต่างในลักษณะของการมีอำนาจ ทุน และความรู้ที่สูงกว่ามีแนวโน้มที่จะได้ศักดิ์และสิทธิ์เหนือกว่าสมาชิกเครือข่ายที่มีเงินหน้าน้อย มีอำนาจน้อยกว่า มีความรู้ที่น้อยกว่า 3) ความคิดและอุดมการณ์ที่แตกต่างกันของสมาชิกเครือข่ายกระตุ้นให้เกิดเป็นความกดดันและถกเถียงกันภายใน เกิดความขัดแย้งกันภายใน สมาชิกเครือข่ายที่เข้มแข็งกว่าหรือเสียงดังกว่าจะทำให้การพัฒนาหยุดชะงักจนนำไปสู่การสร้างพันธมิตรกลุ่มใหม่โดยรู้สึกว่าการถูกข่มขู่โดยไม่ยุติธรรมส่งผลต่อการรวมตัวและลาออกจากสมาชิกเครือข่าย 4) การครอบงำ เครือข่ายอาจสามารถถูกครอบงำได้ง่าย จากกลุ่มผลประโยชน์ หวั่นแค้น นักการเมืองหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพล เนื่องจากเครือข่ายเริ่มต้นจากคนไม่กี่คนที่จิตใจตรงกันมาเป็นพวกเดียวกัน สถานภาพของสมาชิกและกิจกรรมของเครือข่ายจึงเป็นไปตามกลุ่มผู้ก่อตั้งครอบงำเครือข่าย ความอิจฉาริษยาและความพอใจระหว่างบุคคลอาจนำไปสู่การแยกตัวไป

สร้างเครือข่ายใหม่หรืออาจไปร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายอื่นแทน 5) การจัดการทรัพยากรของเครือข่าย เครือข่ายที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนมีแนวโน้มที่จะบริหารเงินทุนอุดหนุนตามรูปแบบที่นายทุนต้องการ ซึ่งการกระจายเงินทุนเพื่อบริหารเครือข่ายจะต้องดำเนินการอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม มิเช่นนั้นแล้วจะเกิดความไม่พึงพอใจระหว่างสมาชิกเครือข่ายได้ เพราะสมาชิกเครือข่ายต้องขอเงินทุนสนับสนุนจากเครือข่ายเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

เห็นได้ว่าข้อจำกัดของเครือข่ายทางการเมืองโดยมากแล้วเกิดจากการแทรกแซงของแหล่งเงินทุน ซึ่งจะใช้พลังทางการเงินและผลประโยชน์ในรูปแบบของตัวเงินเข้ามามีอิทธิพลเหนือเครือข่าย การเสนอเงินทุนและประโยชน์ที่เหนือกว่าจะทำให้เครือข่ายเกิดการแตกแยกแตกกลุ่ม การจัดการเงินทุนของเครือข่ายที่ไม่มี ความเท่าเทียมและไม่ยุติธรรมส่งผลต่อความรู้สึกของสมาชิกเครือข่ายทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจแบ่งพรรคแบ่งพวก ค่อย ๆ หายไปจากกลุ่มโดยหันไปเป็นสมาชิกของเครือข่ายอื่นที่ได้รับการจัดสรรเงินทุนและผลประโยชน์ที่เหนือกว่าเป็นธรรมกว่า อีกประการสำคัญของข้อจำกัดของ “เครือข่ายทางการเมือง” คือ ความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิกเครือข่าย ซึ่งสมาชิกเครือข่ายที่ไม่ได้รับการใส่ใจจากเครือข่ายจะมีการรวมตัวกัน และแตกออกจากเครือข่ายไปสร้างเครือข่ายใหม่หรือในขณะเดียวกันอาจจะรวมกลุ่มใหม่เพื่อให้การสนับสนุนเครือข่ายอื่นที่มีความชัดเจนและเท่าเทียมกันของสมาชิกเครือข่าย

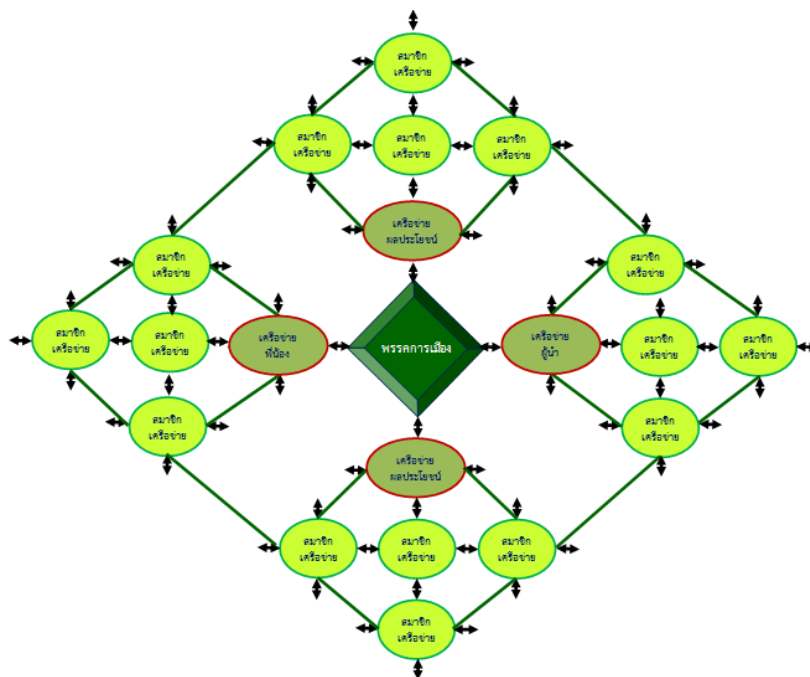
สรุป

งานการเมืองหรือกิจกรรมทางการเมืองเป็นการดำเนินงานเป็นกระบวนการ “การสร้างเครือข่ายทางการเมือง” จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะการดำเนินกิจกรรมการเมืองเป็นการทำงานในลักษณะเชิงพื้นที่ ต้องมีการติดต่อสื่อสารกับคนจำนวนมาก ที่มีความหลากหลายและแตกต่างทั้งอาชีพ อายุ การศึกษา เพศ แนวคิด อุดมการณ์ ทัศนคติ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ รวมถึงการดำเนินงานในพื้นที่ที่กว้าง ดังนั้น “การสร้างเครือข่ายทางการเมือง” เพื่อเข้ามาเป็นแนวร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อสร้าง ค่านิยมทางการเมืองโดยอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจึงมีส่วนสำคัญ เนื่องจากการที่พรรคการเมืองจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งล้วนแต่ต้องอาศัยคะแนนเสียงจากประชาชนในปริมาณที่มากกว่าทีมอื่น ๆ ดังนั้นการอาศัย “เครือข่ายทางการเมือง” เป็นสื่อกลางในการสร้างคะแนนนิยมและสื่อสารเผยแพร่ส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไปสู่ประชาชนในพื้นที่จึงมีความจำเป็น เพราะเครือข่ายทางการเมืองที่ถูกสร้างขึ้นมานั้นจะทำหน้าที่รณรงค์สร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมืองและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากคนไปสู่อีกคน จากกลุ่มไปสู่อีกกลุ่มขยายออกไปให้เข้าถึงประชาชนอย่างไม่มีสิ้นสุด ซึ่งบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของ “เครือข่ายทางการเมือง” คือ การสื่อสารเพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมืองที่ตนให้การสนับสนุนอยู่และสร้างสมาชิกเครือข่ายเข้ามาสนับสนุนพรรคการเมืองให้เพิ่มขึ้นโดยไม่สิ้นสุด

การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนจำนวนมาก พื้นที่ที่กว้างขวาง เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร ทั้งด้านการรับรู้และถ่ายทอดส่งต่อ การสร้างเครือข่ายทางการเมืองจึงเป็นการสร้างจุดศูนย์กลางทางการ

สื่อสารจากจุดหนึ่งไปสู่จุดหนึ่งอีกทอดเป็นตาข่ายผืนใหญ่ไม่สิ้นสุด โดยเครือข่ายจะคอยทำหน้าที่ “สนับสนุน ส่งเสริม สื่อสาร เสนอแนะ และประสาน” ให้กับพรรคการเมืองที่ตนให้การสนับสนุนอยู่ ทั้งนี้เครือข่ายทางการเมืองนั้นมาจาก 1) เครือข่ายญาติพี่น้อง เป็นเครือข่ายที่มีมาแต่เดิมของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 2) เครือข่ายผลประโยชน์เป็นเครือข่ายที่มุ่งหวังผลประโยชน์จากการเมืองเมื่อพรรคที่ตนให้การสนับสนุนเงินทุนอยู่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง 3) เครือข่ายผู้นำ เกิดจากการประสานสัมพันธ์ ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนกันมาก่อน มีอุดมการณ์เดียวกันเห็นอกเห็นใจการ พรรคการเมืองเคยให้การสนับสนุนช่วยเหลือ มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจพรรคการเมือง ซึ่งเครือข่ายผู้นำอาจจะมาจากกลุ่มเพื่อน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ผู้นำกิจกรรม ทั้งนี้ผู้เขียนได้สรุปการสร้างเครือข่ายทางการเมืองได้ตามรูปภาพ ดังนี้

รูปที่ 1 : การสร้างเครือข่ายทางการเมือง โดย นายทวิรัตน์ เลหาทัยชนก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน รศ.ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ที่เป็นผู้ จุดประกายความคิดและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เขียน ได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง “การสร้างเครือข่ายทางการเมืองเพื่อสื่อสารสร้างคะแนนนิยมในท้องถิ่น” รวมถึงได้ตรวจพิจารณาและให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีตั้งแต่แรกเริ่มจนเสร็จสมบูรณ์

บรรณานุกรม

- กุลทัต หงส์ชยางกูร และ ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. *การสร้างและบริหารเครือข่าย*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <http://hsmi2.psu.ac.th/>.
- กำลุน เทพเทวกุล. (2536). รายงานผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ในการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้. นครปฐม: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์. (2556). *การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา*. สืบค้น 28 ธันวาคม 2565, จาก https://www.researchgate.net/publication/237077426_karsrangkheruxkhaypheuxkarphathna
- ชัยวัฒน์ ถิระพันธุ์ และปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2549). *การประชุมอย่างสร้างสรรค์ ศิลปะแห่งการสร้างพลัง เพื่อการเปลี่ยน*. สืบค้น 28 ธันวาคม 2565, จาก http://www.pattanathai.nesdb.go.th/PTFweb/Interesting_menu/PalangPanDin/FileProject/Business/Rbusiness.doc
- ตัว สิริณรินทร์ วิจิณฉายจินดา และคณะ. (2565). การสร้างฐานเสียงของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่สังกัดพรรคการเมืองช่วงปี พ.ศ.2540-2557. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 5(2), 244-255.
- ทวิช บุญธิรัมย์ และคณะ. (2564). เครือข่าย:พลังแห่งมวลมนุษยชาติ. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 6(1), 161-171.
- ธนา ประมุขกุล. (2547). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช.
- ธีระพงศ์ ธนเจริญรัตน์. (2553). *หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่กลางการประกันภัย*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- ธีรวิทย์ กายแก้ว. (2556). *การสร้างเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษา นักฟุตบอลสมัครเล่นในกลุ่มกรุงเทพเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ปกรณสุริวรรณ . (2536). *การทำหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ และท้องถิ่นกับประชาชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ชุมชนเข้มแข็งทุนทางสังคมไทย*. หนังสือชุดชุมชนเข้มแข็งลำดับที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.
- พิสิษฐ์ นาสี และชัยพงษ์ สำเนียง. (2556). การเลือกตั้ง: การสร้างเครือข่ายและสายใยความสัมพันธ์ในการเมืองระดับท้องถิ่น. *วารสารออนไลน์สถาบันพระปกเกล้า*, 56, 77-109.
- พลเดช ปิ่นประทีป. (2556). *การสร้างและบริหารเครือข่าย*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.csdi.or.th>

- ภัทรวรรณ นิลแก้ววรวิชัย. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยบูรพา.ชลบุรี.
- รัชฎากร เอี่ยมอำไพ และคณะ. (2564). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งทั่วไป. *วารสารสิทธิมนุษยชน*, 22(2), 193-204.
- ศุภิสรา อิศรานุกุล. (2564). ความสัมพันธ์ทางเครือข่ายและการครองอำนาจของตระกูลใหญ่ในระบบการเมืองไทย. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://elect.in.th/political-network-read/>.
- ศุภชัย ผุยแก้วคำ. (2562). ที่มาของเงินทุนสนับสนุนพรรคการเมืองและขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2548 -2557. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 9(1), 114-126.
- สุดา มงคลสิทธิ์. (2562). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 6(10), 5844-5859.
- สุภาภรณ์ ศรีดี. (2564). บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการสร้างเครือข่ายการสื่อสารทางการเมือง. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 25(1), 176-192.
- Starkey, Paul. (1997). Network for Development. IFRTD (The International Forum for Rural Transport and Development) London, UK : International.

ประวัติผู้เขียนและผู้เขียนร่วม

1. ชื่อ –สกุล: นายทวีรัตน์ เลหาทัยชนก (ผู้เขียน)

ประวัติทางการศึกษา: นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรนวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การทำงาน: ประกอบธุรกิจส่วนตัว (รับเหมาก่อสร้าง)

ตำแหน่งหน้าที่: คณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การทำงานปัจจุบัน: ประกอบธุรกิจส่วนตัว (ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง)

2. รศ.ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว (ผู้เขียนร่วม)

การทำงาน: รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผลงานทางวิชาการ ที่ยอมรับ: การพัฒนาระบบการสื่อสารในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลเมืองทุ่งสง

การทำงานปัจจุบัน: กรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาเอกนิเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบรนด์ทางการเมือง

Political Brand

นายนิสิต ท่อแก้ว¹กานต์ บุญศิริ²สุภาภรณ์ ศรีดี²

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันการจัดการภาพลักษณ์ทางการเมืองไม่แตกต่างกับภาคธุรกิจ เพราะมีการแข่งขันสูง และมีค่าใช้จ่ายในการสร้างภาพลักษณ์ระยะยาว หรือ การสร้างแบรนด์ของตนเอง หากทำสำเร็จก็ย่อมตอบสนองแก่กลุ่มเป้าหมายและตามมาซึ่งคะแนนนิยมทางการเมือง ดังนั้นจึงมีนักการเมืองหลายคนต้องการสร้างแบรนด์ทางการเมือง ซึ่งการสร้างนั้นต้องมีความเข้าใจและเริ่มจากการปรับตนเองให้เหมาะสมกับสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายหรือประชาชนคาดหวัง โดยสามารถเริ่มต้นจาก 1) การเข้าใจเรื่องของแบรนด์ การสร้างความแตกต่างภายในมิติของรูปลักษณ์ภายนอกที่ทำให้เกิดการจดจำ คุณประโยชน์ คุณค่าหรือมูลค่า และ บุคลิกภาพ 2) การเข้าใจตนเองและความคาดหวังของประชาชนตามมาตรฐานวัดบุคลิกภาพ 3) การเข้าใจองค์ประกอบของภาพลักษณ์ที่ต้องแสดงออกที่สื่อได้ตรงกับแบรนด์ของตนเอง

คำสำคัญ : แบรนด์ ภาพลักษณ์ทางการเมือง มาตรฐานวัดบุคลิกภาพ

Abstract

Nowadays, Political Image's management is not far from business concept. It is on high competition and require much amount of money to create long-term image or brand because brand is able to benefit political figure years, not just a short period of time. Hence, politicians are keen to understand how to make their own brand to suit their target. To begin with, they should understand what branding is which consisted of 1) attribute 2) benefit 3) value 4) personality and then they should understand Brand Personality Scale and target and expectations of his/her target. Finally, they should understand Image's elements that they need to communicate out.

Keywords: Branding, political image, Brand Personality Scale

บทนำ

แบรนด์คือการสร้างภาพลักษณ์ระยะยาว (Martinez, 2022) หากมีแบรนด์ทางการเมืองที่ดี ก็จะสามารถทำให้ได้ใจประชาชน มีคะแนนเลือกตั้งที่ดีต่อเนื่องหลายสมัย ยกตัวอย่าง พรรคไทยรักไทย ที่สร้างแบรนด์ให้เป็นพรรคที่รวมของคนเก่ง ๆ ดูแลคนรากหญ้า และเศรษฐกิจจะดีหากเลือกพรรคนี้ หรือ พรรคก้าวไกล ที่เป็นแบรนด์ของคนรุ่นใหม่ ต่อต้านรัฐบาลทหาร สาเหตุที่เราต้องให้ความสำคัญกับแบรนด์ เพราะ 1) แบรนด์ช่วยในการเพิ่มความจดจำ 2) แบรนด์ช่วยคิดเหมือนกันทำงานด้วยกัน 3) แบรนด์ทำการตลาดง่ายกว่าเพราะเป็นเพียงหนึ่ง ดังนั้นในสมัยปัจจุบันในทางการเมืองจึงเริ่มใส่ใจในการสร้างภาพลักษณ์ในระยะยาวมากขึ้น และลงไปลึกมากกว่าพรรคการเมือง โดยเริ่มสร้างแบรนด์การเมืองของบุคคล การสร้างนั้นไม่ยากเพราะต้องคาดการณ์ความคาดหวังของประชาชนและปรับทัศนคติและกิจรรมให้เหมาะสม โดยต้องอาศัยทีมงานและการวางแผนการสร้างแบรนด์ ซึ่งเป็นความรู้ที่ใกล้ตัวและสำคัญในยุคการเมืองปัจจุบัน

1. วัตถุประสงค์

- 1.1. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดการสร้างภาพลักษณ์บุคคลทางการเมืองระยะยาว
- 1.2. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และเป็นองค์ความรู้แก่ผู้สนใจที่จะสร้างแบรนด์ทางการเมืองบุคคล

2. ขอบเขต

วิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือการบริหารจัดการมาร์เก็ตติ้ง ของ ฟิลิป คอตเลอร์ (Philip Kotler) เอกสารสื่อ Branding ทำอย่างไร โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม บทความวิชาการของเจนนิเฟอร์ เอ็นเกอร์ (Jennifer Aaker) เรื่องมิติของ บุคลิกภาพแบรนด์ และ หนังสือการตลาดทาง

การเมืองของ วอยแซ็ก ชาวรีนา (Wojciech Cwalina) อันเซ ฟาลคอฟสกี (Andrzej Falkowski) และ บรูซ ไอ นิวแมน (Bruce I. Newman)

3. แบรินด์

ผู้เชี่ยวชาญ สำนักบริการผู้ประกอบการ ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้ออกหนังสือและเขียนคำนิยามของคำว่า แบรินด์ดิ้ง (Branding) คือ การสร้างตราสินค้า (Brand) ให้เป็นที่รู้จัก นิยมชมชอบ และไว้วางใจในหมู่ผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ในขณะที่ แบรินด์ ก็คือ ทุกสิ่งที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวแทนของสินค้า หรือบริการ อาทิ คุณภาพ ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ ประสบการณ์ที่ดีระหว่างผู้ใช้กับสินค้าหรือบริการ ตลอดจนบุคลิกภาพ

ความเป็นแบรินด์นี้ครอบคลุมทั้งสิ่งที่จับต้องได้ (Tangible) และจับต้องไม่ได้ (Intangible) แบรินด์ถูกสื่อสารไปสู่ผู้บริโภคผ่านจุดสัมผัส (Touch Point) ต่างๆ อาทิ ตราสินค้า (Logo) ภาพลักษณ์ (Identity) บรรจุภัณฑ์ (Packaging) ร้านค้าหรือจุดจำหน่าย (Outlets) สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือแม้กระทั่งบุคคลหรือทีมงาน ดังนั้นเพื่อนำเสนอข้อมูล และต่อยอดการจดจำ และสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้บริโภค ผู้เชี่ยวชาญ สำนักบริการผู้ประกอบการได้อธิบายได้ชัดๆ ได้ด้วยคำจำกัดความดังนี้ (นัทธมน ภูมิไชย, 2557)

Brand = Total Experiences ประสบการณ์ร่วมที่สร้างมาโดยรวม

Brand = Product + Image (ผลิตภัณฑ์ บวก ภาพลักษณ์)

ในขณะที่ ฟิลิป คอตเลอร์ (Philip Kotler, 1984) ได้ให้ความหมายของ แบรินด์ คือ โลโก้ สัญลักษณ์ของสินค้า การบริการ บุคคล หน่วยงานหรือองค์กร ที่แตกต่างจากคู่แข่ง และได้ขยายความหมายของแบรินด์ว่าต้องมีองค์ประกอบเฉพาะ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) รูปลักษณ์ภายนอกที่ทำให้เกิดการจดจำ 2) คุณประโยชน์ 3) คุณค่าหรือมูลค่า และ 4) บุคลิกภาพ ดังนี้

- 1) รูปลักษณ์ภายนอกที่ทำให้เกิดการจดจำ (Attribute) เป็นสิ่งที่บ่งบอกความมีตัวตนหรือจุดยืนของผลิตภัณฑ์ เช่น โลโก้ ลูกศรสีขาวซ้อนกันสองชั้นบนพื้นสีส้มของพรรคก้าวไกล ซึ่งหมายถึงแสงสว่างแห่งรุ่งอรุณ แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้า และดูทันสมัย เป็นทางเลือกของคนรุ่นใหม่
- 2) คุณประโยชน์ (Benefit) สิ่งที่ทำให้กับผู้บริโภคพึงพอใจและ/หรือ ได้นำไปแก้ปัญหาตามความต้องการนั้นๆ เช่น รถไฟฟ้ามีความสามารถในการขับขี่ที่รวดเร็ว ว่องไว
- 3) คุณค่าหรือมูลค่า (Value) การทำให้รู้สึกที่ใช้แบรินด์นี้แล้วภาคภูมิใจ ไว้วางใจเพราะมีมานาน เช่น รถยนต์ที่ผลิตโดยบริษัทโตโยต้าจะเป็นรถที่มีความคุ้มค่า เพราะโตโยต้าเป็นบริษัทที่มีคุณภาพและมีระบบการจัดการที่ดีระดับโลก

- 4) บุคลิกภาพ (Personality) บ่งบอกว่าแบรนด์ที่เลือกนั้น สะท้อนบุคลิกภาพอย่างไร เช่น เมอซิเดส เบนซ์ ที่สร้างมูลค่าให้เป็นรถที่คนขับมีความน่าเชื่อถือ และมีฐานะที่ดี สร้างความภาคภูมิใจกับผู้ใช้และผู้ครอบครอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แบรนด์ หมายถึง การรวมกันทั้งหมดของการรับรู้และความรู้สึกของลูกค้าที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของสินค้า และการทำงานของสินค้านั้น อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับชื่อ และจุดยืนหรือตำแหน่งของสินค้า รวมไปถึงบริษัทที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น แบรนด์จึงเป็นผลรวมของทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการ ทั้งที่จับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ ดังนั้น การที่จะทำให้ลูกค้าจดจำแบรนด์ได้จึงต้องทำให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกที่ดีต่อแบรนด์ตั้งแต่แรกเริ่ม หรือพยายามทำให้เกิดความประทับใจ (First impression) เพื่อให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกที่ดี ประสบการณ์ที่ดีที่เกิดจากการใช้สินค้า หรือบริการนั้นจะนำมาซึ่งความพึงพอใจ (Satisfaction) ซึ่งส่งผลให้เกิดการจดจำและการซื้อซ้ำ (Retention) และถ้าซื้อแบรนด์เดียวบ่อยครั้งเข้าก็จะเกิดเป็นความจงรักภักดีต่อแบรนด์นั้น (Brand Loyalty) ในที่สุด

4. การสร้างแบรนด์ทางการเมือง (Political Branding)

แบรนด์ทางการเมืองสามารถบ่งบอกอะไรได้หลายอย่าง คุณเคยไหม ที่หลับตานึกถึงใครซักคนและสัมผัสได้ถึงอุปนิสัยที่เค้าแสดงได้ทันที เช่น คุณสมัคร สุนทรเวช คุณจะนึกถึงฝีปากอันเผ็ดดุของท่าน คุณรสนา โตสิกุล NGO ผู้เรียกร้องความเป็นธรรมเรื่องพลังงาน พรรคชาติไทยพัฒนาพรรคของคนสุพรรณบุรี เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแบรนด์ทางการเมืองเป็นเหมือนทางลัดในการที่ให้ผู้คน ประชาชน เห็นและนึกถึงบุคคลนั้นๆ หรือ พรรคการเมืองได้ทันที หากมีการสร้างแบรนด์ที่ดี แข็งแกร่ง ก็จะเป็นประโยชน์เรื่องภาพลักษณ์ระยะยาวได้อีกด้วย ดังที่ แคทเทอรีน นีดแฮม (Needham, 2015) ให้เกณฑ์ความสำเร็จของแบรนด์ไว้ 6 ข้อดังนี้

1. แบรนด์ต้องมีข้อความ/อัตลักษณ์ที่เป็นเข้าใจง่ายแก่ประชาชน
2. แบรนด์ต้องมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากคู่แข่ง
3. แบรนด์ต้องสร้างความมั่นใจว่าต้องได้รับการเลือก
4. แบรนด์ต้องสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่ดีในอนาคตต่อประชาชน
5. แบรนด์ต้องเป็นสัญลักษณ์บอกคุณค่าของบุคคลหรือองค์กร
6. แบรนด์ต้องเป็นที่น่าเชื่อถือและต้องส่งมอบผลงาน

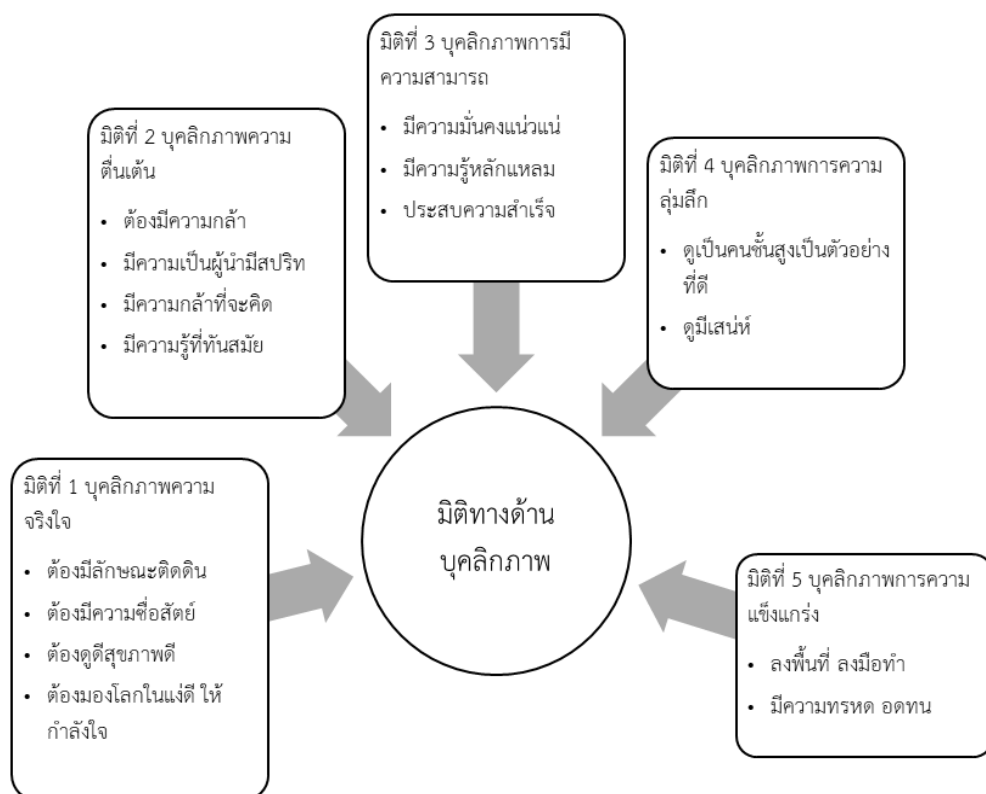
บุคลิกภาพของแบรนด์ทางการเมือง (Political Brand Personality)

แบรนด์โดยทั่วไปในด้านการตลาดมีความชัดเจนคือการบอกตัวตนของสินค้าและมุมมองที่ผู้ขายอยากให้ผู้บริโภคเห็น บุคลิกภาพหมายถึงลักษณะส่วนบุคคลที่ทำให้บุคคลที่ไม่ซ้ำใคร มีการศึกษาของเจนนีเฟอร์ เอนเกอร์ (Aaker, 1997) ระบุว่าลักษณะบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อผู้บริโภคในการเลือกผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 3 คุณสมบัติของบุคลิกภาพ

1. บุคลิกภาพสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในฐานะบุคลิกภาพหนึ่งคือการรวมกันของปัจจัยที่ต่างกันไป
2. บุคลิกภาพมีความสอดคล้องและยั่งยืน ดังนั้นนักการตลาดไม่สามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพของผู้บริโภค แต่พวกเขาสามารถดึงดูดพวกเขาด้วยการสร้างแบรนด์ของตัวเอง บุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย
3. บุคลิกภาพสามารถเปลี่ยนแปลงโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิต

หากนำผลการศึกษาของเจนนีเฟอร์ เอ็นเกอร์ (Aaker, 1997) ผู้ใช้ความรู้ด้านจิตวิทยา (Psychology) งานวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personality Trait) และ มาตรวัดทางด้านบุคลิกภาพโดยนักการตลาด (Personality Scale Used by Marketers) สร้างมาตรวัดบุคลิกภาพตราสินค้า (Brand Personality Scale) ในเรื่องมิติในการมองบุคลิกภาพของแบรนด์จะสามารถแบ่งเป็นได้ 5 มิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มิติที่ 1 บุคลิกภาพความจริงใจ
 - ต้องมีลักษณะติดดิน
 - ต้องมีความซื่อสัตย์

- ต้องดูดีสุขภาพดี
- ต้องมองโลกในแง่ดี ให้กำลังใจ
- 2. มิติที่ 2 บุคลิกภาพความตื่นตัว
 - ต้องมีความกล้า
 - มีความเป็นผู้นำมีสปิริต
 - มีความกล้าที่จะคิด
 - มีความรู้ที่ทันสมัย
- 3. มิติที่ 3 บุคลิกภาพการมีความสามารถ
 - มีความมั่นคงแน่วแน่
 - มีความรู้หลักแหลม
 - ประสบความสำเร็จ
- 4. มิติที่ 4 บุคลิกภาพการความลุ่มลึก
 - ดูเป็นคนชั้นสูงเป็นตัวอย่างที่ดี
 - คูมีเสน่ห์
- 5. มิติที่ 5 บุคลิกภาพการความแข็งแกร่ง
 - ลงพื้นที่ ลงมือทำ
 - มีความทรหด อุตุน

1) มากไปกว่านั้นหากพิจารณาเรื่องลักษณะส่วนบุคคล ของเจนนีเฟอร์ เอนเกอร์ (Aker, 1997) ประกอบ โครงสร้างของภาพลักษณ์ของชะวาลินา (Cwalina, 2011) ซึ่งกล่าวถึงแนวคิดโครงสร้างของภาพลักษณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งของชะวาลินา ได้จัดทำรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ประกอบด้วยชั้นต่างๆ ลักษณะคล้ายหัวหอมที่มีแก่นคุณลักษณะและบุคลิกภาพของนักการเมืองเป็นแกนกลาง ห่อหุ้มด้วยชั้นกลีบหัวหอมต่างๆ โดยประกอบไปด้วย

- 1) คุณลักษณะและบุคลิกภาพของนักการเมือง (Core feature)
 - คือความเป็นตัวตนของบุคคลนั้นๆ ที่แสดงออกในด้านคุณธรรม ความสามารถ ความดี โดยองค์ประกอบสำคัญของภาพลักษณ์ของบุคคลสาธารณะประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่
 - ความสามารถ
 - บุคลิกภาพ
 - การควบคุมอารมณ์
 - การเป็นคนเปิดเผย
 - ทักษะทางสังคม
- 2) คุณลักษณะอื่นๆ ที่ห้อมล้อมแก่นคุณลักษณะและบุคลิกภาพ (peripheral features)
- 3) ภาษากาย (nonverbal behavior) คือการสื่อความหมายจากคุณลักษณะและบุคลิกภาพสู่พฤติกรรม อาทิ การแสดงสีหน้า การแต่งกาย และลีลาท่าทางเมื่ออยู่ในที่ประชุม บ้าน ที่ทำงาน หรือในงานต่างๆ รวมถึงกิจกรรมพิเศษที่ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า
- 4) ภาษาพูด (verbal behavior) คือความสามารถในการแสดงความเห็น ทักษะของตนเองต่อมุมมองหรือต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ข้อเสนอในการสร้างความเปลี่ยนแปลงหรือหาทางออกของนักการเมืองเจ้าของภาพลักษณ์

5. ข้อสรุปและตัวอย่างการสร้างแบรนด์ทางการเมืองบุคคลของการเมืองไทย

ทั้งนี้หากยกกรณีตัวอย่างให้เห็นภาพได้ง่ายขึ้นในการสร้างแบรนด์ทางการเมืองบุคคล คงต้องยกตัวอย่างของคุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนสูงสุดเป็นประวัติการณ์ ภายใต้แบรนด์ของตนเอง โดยจะอธิบายให้เห็นการสร้างแบรนด์ดังนี้ (Bazami Group, 2565)

- 1) คุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์ มีคุณสมบัติครบ 5 มิติของบุคลิกภาพของลักษณะส่วนบุคคลที่พึงชอบ โดยคุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ต้องมีลักษณะติดดิน สุขภาพดี ความเป็นผู้นำมีสปิริต ประสบความสำเร็จ มีการศึกษาสูง ติดดิน ลงมือทำ
- 2) คุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์ มีองค์ประกอบที่ดีในการสื่อสารลักษณะส่วนบุคคล มีความรู้ แต่งกายดี พูดจาดี
- 3) แบรนด์คุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์ มีความแตกต่างกับผู้สมัครรายอื่น มีการบอกเล่าเป็นการตุน และ มีนโยบายหลากหลายมีการทำงานเป็นทีมโดยอาสาสมัครและทีมงานประจำ ซึ่งหากวิเคราะห์ด้วยหลักของ ฟิลิป คอตเลอร์ (Kotler, 1984) จะสามารถอธิบายได้ดังนี้
 - ทำให้เกิดการจดจำ (Attribute) โดยใช้ข้อความ “ทำงาน ทำงาน ทำงาน”
 - มีคุณประโยชน์ (Benefit) โดย นำเสนอนโยบายรายเขต
 - มีมูลค่า (Value) โดย มีทีมงานที่มีความรู้ความสามารถช่วยเหลือ มีทีมเพื่อนชัชชาติ

- บุคลิกภาพ (Personality) นำเสนอในรูปแบบคนทำงานไม่ฝักใฝ่การเมือง
- 2) อีกทั้ง คุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์ สร้างแบรนด์ ของตนเองว่า “ทำงาน ทำงาน ทำงาน” การสื่อสารเข้าใจง่ายซึ่งตรงกับเกณฑ์ความสำเร็จของแบรนด์ ของแคทเทอรีน นิดแฮม รายละเอียดดังนี้
- 3)

เกณฑ์ความสำเร็จของแบรนด์ ของแคทเทอรีน นิดแฮม	แบรนด์คุณชัชชาติ สิทธิพันธุ์
แบรนด์ต้องมีข้อความ/อัตลักษณ์ที่เป็นเข้าใจง่ายแก่ประชาชน	“ทำงาน ทำงาน ทำงาน”
แบรนด์ต้องมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากคู่แข่ง	กลยุทธ์ Internal Brand (TEAM) “ทีมเพื่อนชัชชาติ” นโยบายรายเขต 50 เขต
แบรนด์ต้องสร้างความมั่นใจว่าต้องได้รับการเลือก	การให้ข่าวแล้วโพลที่เห็นว่าชัชชาติมี คะแนนนำ สร้างความมั่นใจให้แก่ ประชาชน
แบรนด์ต้องสร้างแรงบันดาลใจและส่งมอบวิสัยทัศน์ที่ดีในอนาคตต่อประชาชน	“กรุงเทพฯ เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับ ทุกคน” โดย ชัชชาติ สิทธิพันธุ์
แบรนด์ต้องเป็นสัญลักษณ์บอกคุณค่าของบุคคลหรือองค์กร	เลือกชัชชาติ ได้คนทำงานงาน
แบรนด์ต้องเป็นที่น่าเชื่อถือและต้องส่งมอบผลงาน	การติดตามผลและสร้างการมีส่วน ร่วมของ application “Traffy Fondue”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสร้างแบรนด์ทางการเมืองบุคคลหากทำได้ดีต้องดำเนินการตั้งแต่ตัวบุคคล ต้องหาหรือปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมแก่กลุ่มเป้าหมาย มีการแต่งกายและใช้ภาษาที่เหมาะสม โดยต้องสร้างความแตกต่างของแบรนด์ โดยแบรนด์จะต้อง รูปลักษณ์ภายนอกที่ทำให้เกิดการจดจำ (Attribute) มีคุณประโยชน์ (Benefit) มีมูลค่า (Value) และมีบุคลิกภาพ (Personality) ของตนเอง

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559, เมษายน 7). "พลังท้องถิ่นขับเคลื่อนประชารัฐเพื่อการท่องเที่ยว". Retrieved from <https://www.mots.go.th/>: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=7554>
- กานต์ บุญศิริ. (2562). กลยุทธ์การใช้สื่อใหม่ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติด้านการสื่อสาร ครั้งที่ 1 . นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุฑาพล เมตตาสัตย์. (2556). การสื่อสารทางการเมืองผ่านการตลาดทางการเมืองของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ : ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.
- ดร.เอกก์ ภทรธนกุล. (2018, 12 19). รายการ Biz Genius ของวิทย์จุฬา. (ม. วงษ์กิตติไกรวัล, Interviewer) Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=O_a8cocMyQA
- นันทนา นันทวโรภาส. (2548). การสื่อสารทางการเมือง : ศึกษากรณีการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งทั่วไปของพรรคไทยรักไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2562). การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญปีพ.ศ. 2560: ศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม 2562. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.
- นันทพร วงษ์เชษฐา. (2563). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ทางการเมือง. In ส. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช., เอกสารการสอนชุดวิชากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผาณิต รวมศิลป์. (2521). นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. 2481 ถึง พ.ศ. 2487. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลลิตพรรณ นุกุลวัฒนวิชัย. (2560). การตลาดทางการเมือง : ศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทยในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560), 126-144.
- สำนักงานวัดคุณภาพแห่งชาติ. (2019). เส้นทางสู่ความเป็นเลิศ Thailand Quality Award: TQA. Retrieved from https://www.tqa.or.th/wp-content/uploads/2020/05/Supplement2019_TQA-and-TQC-plus.pdf
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2563). ทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2563, มีนาคม 13). รัฐธรรมนูญ 2560 : “แฟลชม็อบ” นักศึกษาขงรี้อรัฐธรรมนูญไม่เป็นประชาธิปไตย-เลิกนิรโทษกรรมคณะรัฐประหาร. Retrieved from BBC: <https://www.bbc.com/thai/51871295>
- อัจฉรา ปิ่นทรานวงศ์ . (2560). ผลการเลือกรับข่าวสารต่อความสนใจ ความผูกพันและการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) และทวิตเตอร์ (Twitter). *วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2557). *Branding ทำอย่างไร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- Aaker, J .L). 1997 .(Dimensions of Brand Personality .*Journal of Marketing Research*, 347.
- Bazami Group. (2565, มิถุนายน 03). THE POWER OF “ซัซชาติ แบรินด์” ส่องจิตวิญญาณตัวตน “แบรนด์ ซัซชาติ” ทำไมถึงโดนใจคนเมืองกรุง ! Retrieved from <https://www.baramizi.co.th/>: <https://www.baramizi.co.th/branding/the-power-of-zachai-brand/>
- Catherine Needham, G. S. (2015). Introduction: political branding. *Journal of Political Marketing*,
- Cwalina, W., Falkowski, A., & Newman, B. I. (2011). *Political Marketing: Theoretical and Strategic Foundations*. New York: Routledge.
- Kotler. (1984).*Marketing Management*, Millenium Edition. Custom Edition for University of Phoenix
- Martinez, A. (2022, March 15). Martech. Retrieved from Building a brand strategy: Essentials for long-term success: <https://martech.org/building-a-brand-strategy-essentials-for-long-term-success/> (n.d.).
- Aaker, J. L. (1997). Dimensions of Brand Personality. *Journal of Marketing Research*, 347.
- AAPC, American Association of Political Consultants. (2022, 8 21). *AAPC Member Network*. Retrieved from American Association of Political Consultants: <https://theaapc.connectedcommunity.org/network/members/advanced-search>
- Bannon, D. (2004, April 4-8). Marketing Segmentation and political marketing. *UK political studies Association*. University of Lincoln.
- Bannon, D. (2004). Marketing Segmentation and Political Marketing. *UK Political Studies Association, University of Lincoln*.

- Bazami Group. (2565, มิถุนายน 03). *THE POWER OF “ซัชชาติ แบรินด์” ส่องจิตวิญญาณตัวตน “แบรินด์ ซัชชาติ” ทำไม่ถึงโดนใจคนเมืองกรุง !* Retrieved from <https://www.baramizi.co.th/>: <https://www.baramizi.co.th/branding/the-power-of-ซัชชาติ-แบรินด์>
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication: An introduction to theory and practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Broom , G., & Sha, B.-L. (2012). *Cutlip and Center's Effective Public Relations*. New York: Pearson.
- Burford, L. D. (2019). *The Consultancy Model*. Retrieved from Laurusconsultingguide: <https://www.laurusconsultingguide.com/pages/the-consultancy-model-overview>
- Butler, P. a. (1996). Strategic analysis in political markets Vol. 30 No. 10/11. *European Journal of Marketing*, pp. 25-36.
- Catherine Needham, G. S. (2015). Introduction: political branding. *Journal of Political Marketing*, 1.
- Conley, B., & Lees-Marshment, J. (2019). Political strategy. In B. Conley, J. Lees-Marshment, E. Elder, R. Pettitt, V. Raynauld, & A. Turcotte, *Political Marketing* (p. 36). Oxon: Routledge.
- Cutlip, S. M., Center, A. H., & Broom, G. M. (2006). *Effective Public Relations*. Upper Saddle River, N.J: Pearson Prentice Hal.
- Cwalina, W., Falkowski, A., & Newman, B. I. (2011). *Political Marketing: Theoretical and Strategic Foundations*. New York: Routledge.
- Diggs-Brown, B. (2012). *Strategic Public Relations: An Audience-Focused Boston*. M.A: Wadsworth.
- Goldman, E.F. (1965). *Public Relations and Progressive Surge 1989-1917*. New York: Institute for Public Relations.
- Greenberg, J. &. (1997). *Behavior in organizations: Understanding and managing the human side of work*. Upper Saddle River: N.J: Prentice.
- Griffiths, J. (2019, July 2). *Hong Kong is protesting a China extradition bill, but violence could open divisions*. Retrieved from CNN: <https://edition.cnn.com/2019/07/01/asia/hong-kong-protests-divide-intl-hnk/index.html>

- History of Public Relations*. (n.d.). Retrieved from InfoRefuge:
<https://inforefuge.com/history-of-public-relations>
- Johnson, D. W. (2000). The Business of Political Consulting . In J. A. Nelsen, *Campaign Warriors* (pp. 37-52). Washington, D.C.: Brookings Institution press.
- Kavanagh, J. G. (2010, August 06). *The Third Age of Political Communication: Influences and Features*.
- Kiousis, J. S. (2011). *Political Public Relations: Principles and Applications*. Oxon: Routledge.
- Kotler, P. (1986). *Principles of Marketing* . New Jersey: Prentice Hall.
- Lasswell, H. (1948). The Structure and Function of Communication in Society. *The Communication of Ideas*.
- Littlejohn, S. W. (2009). *Encyclopedia of Communication*. California: Sage Publications Inc.
- Littman, J., & Hsiang, C. (2020, 7 16). *Effective Digital Communications to Manage Crises*. Retrieved from Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=oQ7qs_uY0UE
- Lothian, D. (2011, September 26). *CNN*. Retrieved from <https://politicalticker.blogs.cnn.com/2011/09/26/first-on-cnn-cutter-to-leave-white-house-for-obama-campaign/>
- Maarak, P. J. (2011). *Campaign Communication & Political Marketing* . 179.
- Martin, J. A. (2011). *Connecting campaign coverage, news media use, and issue knowledge in the 2010 senate midterm election* . Retrieved from ProQuest Dissertations & Theses Global: <https://search.proquest.com/dissertations-theses/connecting-campaign-coverage-news-media-use-issue/docview/872073327/se-2?accountid=44806>
- Martinez, A. (2022, March 15). *Martech*. Retrieved from Building a brand strategy: Essentials for long-term success: <https://martech.org/building-a-brand-strategy-essentials-for-long-term-success/>
- McNair, B. (2018). *An introduction to political communication*. London: Routledge.
- Newman, B. I. (1999). *Hand Book of Political Marketing*. California: Sage Publications Inc.
- Newman, B. I. (1999). *Handbook of Political Marketing*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc.

- Newman, B. I. (2018). *The Marketing Revolution in Politics : What Recent U.S. Presidential Campaigns Can Teach Us About Effective Marketing*. Toronto: University of Toronto Press.
- O'Sullivan, F. (2018, November 20). *Why Drivers Are Leading a Protest Movement Across France*. Retrieved from Bloomberg CityLab:
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-11-19/-yellow-vests-why-france-is-protesting-new-gas-taxes>
- Pasek, J. M. (2011). *COMMUNICATION THROUGH ELECTIONS: THREE STUDIES EXPLORING THE*. Retrieved from ProQuest Dissertations & Theses Global:
<https://search.proquest.com/dissertations-theses/communication-through-elections-three-studies/docview/2453692980/se-2?accountid=44806>
- Social Marketing Theory*. (2018). Retrieved from Communication Theory:
<https://www.communicationtheory.org/social-marketing-theory/>

ข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเข้ากับการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าว

The violent news in the morning news program and the maintenance of ethics in news report

ชนะโรจน์ สิทธิธรรมวัฒน์

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนี้ รายการข่าวเข้ามีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง สถานีโทรทัศน์แทบทุกช่องต่างแข่งขันกันเพื่อแย่งชิงการเป็นช่องแรกที่คนเปิดดู ไม่ว่าจะเปิดดูทางโทรทัศน์ ทางคอมพิวเตอร์ หรือทางโทรศัพท์มือถือ รายการข่าวเข้าจึงมีความสำคัญต่อการสร้างเรตติ้งให้กับทางสถานีโทรทัศน์เป็นอย่างมาก จากการสำรวจพบว่า รายการข่าวเข้าส่วนใหญ่จะมีการนำเสนอข่าวความรุนแรงอยู่ในรายการ โดยมีจำนวน 1-6 ข่าว จากจำนวน 16-26 ข่าว ต่อหนึ่งรายการ ส่วนใหญ่จะอยู่ต้นรายการ กลางรายการ และท้ายรายการ โดยแต่ละข่าว ใช้เวลาในการรายงานประมาณ 2-4 นาที ตามรายละเอียดของเนื้อหาข่าว

ภาพข่าวความรุนแรงที่นำเสนอผ่านทางรายการ ส่วนใหญ่จะเป็นภาพข่าว ณ จุดเกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นภาพถ่าย ภาพจากวงจรปิด หรือคลิปวิดีโอจากกล้องติดหน้ารถ และมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ก่อเหตุ ผู้ได้รับความเสียหาย ญาติของผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ตาย และผู้พบเห็นเหตุการณ์ โดยลักษณะของข่าวความรุนแรงที่ถูกนำเสนอในรายการข่าวเข้า จะเป็นข่าวทำร้ายร่างกายกัน ข่าวทะเลาะเบาะแว้งกัน ข่าววิ่งไล่ตีกัน ข่าวมองหน้าหาเรื่องเลยยิงกัน ข่าวแทงกันจนตาย ข่าวฆ่าตัวตายลูกประชิดสามี ข่าวปาขวดใส่รถรับส่งนักเรียนคู่กรณี ข่าวฆ่ากันตายด้วยความหึงหวง ข่าวฆ่าชิงทรัพย์ ข่าวคนคลั่งยาเสพติดแล้วไล่ทุบรถ เฆเรถยนต์ตัวเอง ทำร้ายแม่ หรือพรมิตมาพังโกดังจนได้รับความเสียหาย ซึ่งการนำเสนอข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเข้านี้ก็เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่ามีเหตุการณ์ความรุนแรงใดบ้างที่เกิดขึ้นในสังคมในรอบวันที่ผ่านมา รวมทั้งเพื่อเตือนภัย และเพื่อให้ประชาชนเกิดความระมัดระวังในการใช้ชีวิต ในขณะเดียวกันก็เป็นการ “ไม่ตกข่าว” และ “สร้างเรตติ้ง” ให้กับทางสถานีโทรทัศน์

ทว่า การรับรู้ของประชาชนบางส่วนยังมองว่ารายการข่าวเข้าส่วนใหญ่ไม่ค่อยรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรง ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงแล้ว ผู้ผลิตรายการข่าวเข้าต่างก็พยายามรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวให้ได้มากที่สุด เห็นได้จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การรักษาจริยธรรมในการรายการข่าวเข้า ไม่ว่าจะเป็นรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่อง 3 รายการเข้านี้ที่หมอล็อต ช่อง 7 และรายการสนามข่าว 7 สี ช่อง 7 ซึ่งทั้งสามรายการเป็นรายการข่าวเข้าที่ได้รับเรตติ้งสูงสุด 3 อันดับแรก จากการจัดอันดับโดย TV Digital Watch โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเข้า ระหว่างวันที่ 30

พฤศจิกายน 2565 – 2 ธันวาคม 2565 ซึ่งมีข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าจากทั้งสามรายการรวมกันเป็นจำนวน 29 ข่าว

จากการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า พบว่า 1) ผู้ผลิตรายการได้มีการเบลอหน้าผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย จำนวน 28 ข่าว 2) ไม่มีการเอ่ยชื่อและนามสกุลของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ และผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย แต่เลือกที่จะใช้นามสมมติแทน จำนวน 28 ข่าว 3) ไม่มีการแสดงภาพหวาดเสียว เลือดสด ชวนสยดสยอง น่ากลัว สะเทือนใจ หดหู่ เศร้าสร้อย จำนวน 16 ข่าว 4) ไม่มีการพาดหัวข่าวโดยใช้คำรุนแรงเพื่อสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย รวมทั้งเพื่อสร้างความสะใจให้แก่คนดูจำนวน 28 ข่าว 5) ไม่มีการสัมภาษณ์ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย ด้วยคำถามที่แทงใจดำ จี้จุด ชักไข่ไล่เรียง หรือถามความรู้สึกขณะนั้น จำนวน 29 ข่าว 6) ไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าวจำนวน 29 ข่าว 7) ไม่มีการรายงานข่าวโดยสร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย จำนวน 29 ข่าว และ 8) ไม่มีการบรรยายวิธีการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ เพื่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ จำนวน 21 ข่าว

ในแง่ของคนดู ได้มีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไปจำนวน 73 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ยังคงเปิดดูรายการข่าวเช้าอยู่ ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คนขึ้นไป พบเห็นการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า โดยพบว่ามีการเบลอหน้าผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คนขึ้นไป พบว่า 1) ไม่มีการพาดหัวข่าวโดยใช้คำรุนแรงเพื่อสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย รวมทั้งเพื่อสร้างความสะใจให้แก่คนดู 2) ไม่มีการแสดงภาพหวาดเสียว เลือดสด ชวนสยดสยอง น่ากลัว สะเทือนใจ หดหู่ เศร้าสร้อย และ 3) ไม่มีการเอ่ยชื่อและนามสกุลของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ และผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย แต่เลือกที่จะใช้นามสมมติแทน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนขึ้นไป พบว่า 1) ไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าว 2) ไม่มีการรายงานข่าวโดยสร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย 3) ไม่มีการสัมภาษณ์ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย ด้วยคำถามที่แทงใจดำ จี้จุด ชักไข่ไล่เรียง หรือถามความรู้สึก

ณ ขณะนั้น และ 4) ไม่มีการบรรยายวิธีการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ เพื่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า โดยเฉพาะการไม่ไปละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าว และมีความพึงพอใจมากที่สุดที่รายการข่าวเช้าได้มีการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรง โดยเฉพาะการไม่ไปละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าวเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า คนดูส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิของเด็กและเยาวชนมากที่สุด

ในบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนยังได้มีการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องหนึ่ง (ขอสงวนชื่อนามสกุลและองค์กร) บรรณาธิการข่าวท่านนี้ได้เผยว่า สถานีโทรทัศน์ทุกช่องล้วนต้องการเป็นสื่อสารมวลชนที่ดี มีจริยธรรมในการรายงานข่าว แต่ก็จำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงกับการสร้างเรตติ้ง เนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงมาก ทำให้สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องต้องต่อสู้กันด้วยความแตกต่าง แม้จะเป็นข่าวเดียวกันก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์ทุกช่องก็มีการเบลอภาพ ตัดแปลงเสียง และสงวนชื่อนามสกุลจริงของผู้เสียหาย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน รวมทั้งคนในครอบครัว แต่หากผู้ต้องหาเป็นคนที่ตำรวจกำลังตามล่าหรือออกหมายจับ ก็จะมีการเปิดเผยใบหน้า เปิดเผยชื่อนามสกุล เพื่อแจ้งให้สังคมรับรู้และระมัดระวังตัวเองและคนในครอบครัว

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า ผลการสำรวจคนดูรายการข่าวเช้า และการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ผลิตรายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ต่างก็มีการรักษาจริยธรรมในการนำเสนอข่าวความรุนแรงในรายการข่าวของตนเอง แม้จะต้องสร้างเรตติ้งให้กับรายการ แต่ก็ยังคงใส่ใจในรายละเอียดที่เปราะบางต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว และผู้ดูรายการ อีกทั้งบทความวิชาการนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตรายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์อีกหลาย ๆ ช่อง รวมทั้งสำนักข่าวออนไลน์ และนักข่าวพลเมือง (Citizen Journalist) ในการตระหนักรู้ ใส่ใจ และเพิ่มความระมัดระวังในการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในสื่อของตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม และทำให้สังคมดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างสงบสุข

คำสำคัญ: ข่าวความรุนแรง รายการข่าวเช้า จริยธรรมในการรายงานข่าว

Abstract

Nowadays, morning news programs are highly competitive. Almost every television station is competing for the first channel people watch. Whether to watch on television via computer or by mobile phone. Morning news programs are therefore very important to create ratings for television stations. According to the survey, it was found that most morning news programs often present violent news in the program, with 1-6 news from the number of 16-26 news per item. Most of them tend to be at the beginning of the program, in the middle of the program, and at the end of the program, with each news taking about 2-4 minutes to report according to the details of the news content.

Violent news footage is presented through the program. Most of them are news images at the scene of the accident, whether it is a photograph, CCTV footage, or a video clip from a dash cam and there are more interviews with the perpetrators, damaged person, relatives of the injured or deceased, and witnesses. By the nature of the violent news that was presented in the morning news program. It's going to be bad news, stabbed-to-death news, news of a mother abusing her son and a sarcastic husband, and a bottle thrown at a rival school bus, the news killed each other with jealousy, robbery news of a drug fanatic then chased and smashed the car, burn own car, hurt mother, or bring a knife to destroy the warehouse until it gets damaged. The presentation of violent news in the morning news program is for people to know what violent incidents have occurred in society in the past few days. Including to warn and for people to be careful in their lives. At the same time, it is "not out of the news" and "creating ratings" for television stations.

However, some public perception is that most morning news programs do not uphold the ethics of reporting violence. Despite the fact that Morning News producers are trying to maintain ethical reporting as much as possible. It can be seen from the results of content analysis maintaining ethics in morning news programs. Whether it is the morning news program on Channel 3, the morning news program at Mo Chit on Channel 7, or the program Sanam Khao 7 Si on Channel 7, all three programs are the top 3-morning news

programs that have received the highest ratings from TV Digital Watch. By analyzing violent news content in morning news programs between November 30, 2022 – December 2, 2022, there are 29 news stories of violence in the morning news program from all three programs.

From the analysis of violent news content in the morning news program. It was found that 1) the producer of the program blurred the face of the perpetrator, the victim or the injured person, and the deceased, including relatives and friends of the victim and the deceased, amounting to 29 news. 2) The name and surname of the offender are not mentioned and the victim but instead chose to use an alias, amounting to 29 news. 3) Do not show thrilling, bloody, horrifying, frightening, heartbreaking, depressing, and melancholy pictures, amounting to 29 news. 4) Do not use headlines using violent words to create a shocking feeling for the victim or injured person, including relatives and friends of the victim, and the deceased, as well as to create satisfaction for the audience, amounting to 28 news. 5) Do not interview the victim or injured person, including relatives and friends of the victim, and the deceased with questions that pierce the heart, tickle the point, or interrogate or ask how you feel at that moment, amounting to 29 news. 6) Do not violate human rights, including the rights of children and youth, amounting to 29 news. 7) Do not report news that damages the reputation of the perpetrator, the victim, or the deceased, including relatives and friends of the victim, and the deceased, amounting to 29 news. 8) Do not describe the methods of committing various crimes by the perpetrators, amounting to 29 news.

In terms of viewers, a survey was conducted using an online questionnaire with a sample of 73 people aged 31 years and over, a sample group who still watched the morning news program. The survey found that a sample group of 50 or more people found ethical treatment in reporting violence in the morning news program. It was found that the face of the perpetrator was blurred victim or injured person, deceased, including relatives and friends of the victim, injured person and the deceased. The sample group of 40 people or more found that 1) There were no headlines using violent words to create an emotional impact on the victim or injured person, including relatives and friends of the victim or the deceased, as well as to create satisfaction for the audience. 2) No thrilling, bloody, horrifying,

frightening, heartbreaking, depressing, or sad pictures. and 3) The name and surname of the offender and the victim were not mentioned but chose to use an alias instead. In addition, the sample group of 30 people or more found that 1) there was no human rights violation, including the rights of children and youth 2) There is no news reporting that damages the reputation of the offender, victim, injured person, or deceased, including relatives and friends of the victim or injured person and the deceased. 3) There is no interview of the victim or injured person, including relatives and friends of the victim, and the deceased with questions that pierce the heart, tickle the point, or interrogate or ask how you feel at that moment. and 4) there is no description of the methods of committing various crimes by the perpetrators to cause imitation.

In addition, most of the respondents strongly agreed about maintaining ethical reporting of violence in the morning news program. Especially not to violate human rights, including the rights of children and youth in news reporting. They were most satisfied that morning news programs maintained ethical reporting on violence. Especially not to violate human rights, including the rights of children and youth in news reporting as well shows that most of the audience saw the importance of human rights, including the rights of children and young people.

In this academic article, the author also had an interview with the news editor of a digital television station. (Name, surname, and organization reserved) This news editor has revealed that Every TV station wants to be a good journalist and be ethical in reporting the news. But it is necessary to strike a balance between maintaining ethical reporting of violence and building ratings. Because there is a very high competition. Causing each TV station to fight with each other with differences even if it is the same news. However, All television channels have blurred the picture, altered the sound, and preserved the real name of the victim. Especially children and youth including family members. But if the accused is someone the police are chasing or arresting, it will reveal the face, reveal the full name to inform society to recognize and be careful of yourself and your family.

The results of the analysis of violent news content in the morning news program, results of a survey of viewers of the morning news program, and an interview with the news editor reflect that producers of morning news programs at various television channels have maintained the ethics of presenting violent news in their news programs. Even having to create a rating for the show but it still pays attention to details that are fragile to the news, and viewers It will also benefit the morning news program producers of many television channels, including online news agencies, and citizen journalists in being aware, paying attention, and being more vigilant in maintaining the ethics of reporting violence in their own media as much as possible. For the benefit of society and make society continue to live peacefully.

Keywords: Violent news, Morning news program, Ethics in news reporting

เมื่อพูดถึงคำว่า ความรุนแรง (Violence) องค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของคำคำนี้ไว้ว่า เป็นการกระทำใด ๆ ที่เป็นเหตุหรือเป็นสิ่งที่โน้มน้าวให้เกิดความทุกข์ ทรมาน นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลก ได้นิยามความรุนแรงไว้ว่า หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่ หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มบุคคล หรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงามหรือการกีดกัน หรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ และขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ (ขจรจิต บุณนาค, 2554)

จากการนิยามความหมายของคำว่าความรุนแรงดังกล่าว สามารถนำมาเชื่อมโยงกับการรายงานข่าวทางสถานีโทรทัศน์เพื่อให้เห็นภาพได้ว่า ความรุนแรงมักเกิดขึ้นเสมอในสังคมเรา ทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ตาม และเมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้น สื่อมวลชนมักนำเสนอข่าวความรุนแรงเหล่านี้เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบว่ามีเหตุการณ์ความรุนแรงใด ๆ เกิดขึ้นบ้างในแต่ละวัน

ดังจะเห็นได้จากการรายงานข่าวความรุนแรง ที่มีทั้งภาพและเสียงของเหตุการณ์การใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่ต่อผู้อื่น ซึ่งมีผลทำให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ (ดังคำนิยามความรุนแรงที่ได้กล่าวมา) ในรายการข่าวแต่ละช่วงเวลาของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวเช้า ข่าวเที่ยง ข่าวเย็น หรือข่าวค่ำ ซึ่งมักจะมีข่าวความรุนแรงอย่างน้อย 1-6 ข่าวตลอดทั้งรายการ เหตุใดจึงต้องมีการนำเสนอข่าวความรุนแรงในรายการข่าว นั้นเป็นเพราะความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และที่มาของเหตุการณ์ความรุนแรงนั้นก็ก็มีคุณลักษณะของ “ความเป็นข่าว” อยู่ในตัวเอง เช่น มีความสดใหม่หรือมีความรวดเร็ว ประชาชนให้ความสนใจ มีความใกล้ชิดกับความ เป็นอยู่ของผู้คน มีผลกระทบกระเทือนต่อสังคม มีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในข่าว มีเรื่องน่าให้ต้องติดตาม มีส่วน เกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมทั้งมีความผิดปกติหรือแปลกประหลาด

จากคุณลักษณะของความเป็นข่าวดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่า รายการข่าวแต่ละช่วงเวลาของ สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ จำเป็นต้องมีข่าวความรุนแรงอยู่ในรายการ เหตุผลก็เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่ามี เหตุการณ์ความรุนแรงใดบ้างที่เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งเพื่อเตือนภัย และเพื่อให้ประชาชนเกิดความระมัดระวัง ในการใช้ชีวิต ในขณะเดียวกันก็เป็นการ “ไม่ตกข่าว” และ “สร้างเรตติ้ง” ให้กับทางสถานี (บรรณาธิการข่าว, 2566) ซึ่งเมื่อพิจารณาข่าวความรุนแรง โดยเฉพาะในข่าวเช้า ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ผู้คนตื่นขึ้นมา ผู้เขียนมองว่า ผู้คนควรจะได้รับข่าวสารที่จรรโลงใจและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในวันนั้น ๆ แต่กลับต้องมาพบเห็น และรับรู้เกี่ยวกับข่าวความรุนแรง ดังนั้น เมื่อสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการรายงานข่าว ความรุนแรงในข่าวเช้านี้ได้ และผู้คนก็ต้องรับรู้ข่าวความรุนแรงในทุก ๆ เช้าของแต่ละวัน การรายงานข่าว

ความรุนแรงในข่าวเช้า จึงจำเป็นต้องมีการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

การรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวคืออะไร

จักรกฤษ เพิ่มพูล (2565) กล่าวว่า คำว่า จริยธรรม มาจากรากของคำว่า จริยศาสตร์ เป็นคำที่ พลตรี ศาสตราจารย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติขึ้นใช้เป็นครั้งแรก และถือเป็น ศัพท์บัญญัติในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่คนส่วนใหญ่มักจะคุ้นเคยและใช้คำว่า จริยธรรม มากกว่าจริยศาสตร์ อาจสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม และหลักศีลธรรม ซึ่งแต่ละสังคม กำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการตัดสินว่า สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ทั้งนี้ หมายถึง แนวทาง ปฏิบัติของบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนที่สังคมเรียกร้องความรับผิดชอบต่อจริยธรรมสูง

เพราะฉะนั้น การรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าว หมายถึง ความรับผิดชอบต่อจริยธรรมของผู้ ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในด้านข่าวเป็นหลัก โดยเป็นความรับผิดชอบที่ต้องใช้จิตสำนึก พิจารณาและ ใคร่ครวญถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เป็นข่าวญาติพี่น้อง และครอบครัว ซึ่งในแง่ของการกำกับดูแลและ ควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมนั้น สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และสภา วิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จะเป็นองค์กรหลักในการควบคุมการทำงานของผู้ประกอบการวิชาชีพ โดยมี ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้สมาชิกใช้เป็นแนวทางปฏิบัติใน การทำงาน (จักรกฤษ เพิ่มพูล, 2565) รวมทั้งองค์กรสื่อต่าง ๆ ก็จะมีกรอบของจริยธรรมเป็นตัวกำหนดการ ทำงานของพนักงานของตนเองไว้ด้วยเช่นกัน

แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าของ สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ เราอาจต้องมาดูก่อนว่า รายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์ช่องใดที่ได้รับเรตติ้งสูงสุด 3 อันดับแรก จากการจัดอันดับโดย TV Digital Watch (2565) พบว่า รายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์ช่อง ที่ได้รับเรตติ้งสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ รายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่อง 3 ได้เรตติ้ง 1.184 รายการเช้านี้ที่หมอชิต ช่อง 7 ได้เรตติ้ง 0.913 และรายการสนามข่าว 7 สี ช่อง 7 ได้เรตติ้ง 0.839 จากนั้น เราต้องมาดูว่า รายการ ข่าวเช้าเหล่านี้ มีสัดส่วนของข่าวความรุนแรงเป็นจำนวนเท่าไร ข่าวความรุนแรงอยู่ตรงส่วนไหนของการ รายงานข่าว ข่าวความรุนแรงในแต่ละข่าว ถูกรายงานเป็นเวลาจำนวนเท่าไร และลักษณะของข่าวความรุนแรง ที่ถูกรายงานเป็นอย่างไร

ผู้เขียนได้เริ่มเก็บข้อมูลจากรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 – 2 ธันวาคม 2565 พบว่า สัดส่วนของข่าวความรุนแรงในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ต่อวัน มีจำนวน 4-6 ข่าว จากจำนวนทั้งหมด 24-26 ข่าว โดยนำเสนอข่าวความรุนแรงทั้งต้นรายการ กลางรายการ และท้ายรายการ แต่ละข่าว ใช้เวลาในการรายงานประมาณ 2-4 นาที ตามรายละเอียดของเนื้อหาข่าว บางข่าวก็ฉายภาพลงไปมาในขณะที่ผู้ประกาศข่าวกำลังรายงานข่าวนั้น ๆ โดยลักษณะของข่าวความรุนแรงที่ถูกนำเสนอในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ จะเป็นข่าวทำร้ายร่างกายกัน ข่าวทะเลาะเบาะแว้งกัน ข่าววิ่งไล่ตีกัน ข่าวปาขวดใส่รถรับส่งนักเรียนคู่อริ ข่าวฆ่ากันตายด้วยความหึงหวง ข่าวฆ่าชิงทรัพย์ และข่าวคนคลั่งยาเสพติดแล้วไล่ทุบรถ

ในส่วนของการเช้าวันที่หมอลิต ซึ่งผู้เขียนได้เก็บข้อมูล ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 – 2 ธันวาคม 2565 ด้วยเช่นเดียวกัน พบว่า มีสัดส่วนของข่าวความรุนแรงในรายการเช้าวันที่หมอลิตต่อวัน มีจำนวน 1-2 ข่าว จากจำนวนทั้งหมด 16-19 ข่าว โดยนำเสนอข่าวความรุนแรงในช่วงกลางรายการและท้ายรายการ แต่ละข่าว ใช้เวลาในการรายงานประมาณ 2-4 นาที ตามรายละเอียดของเนื้อหาข่าว โดยส่วนใหญ่จะนำเสนอภาพข่าว ณ จุดเกิดเหตุ หลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว และมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้พบเห็นเหตุการณ์เสียเป็นส่วนใหญ่ ผู้รายงานข่าวอาศัยการฉายภาพ ณ จุดเกิดเหตุลงไปมาแล้วเล่าเรื่องราวของข่าวเสริมไปด้วย โดยลักษณะของข่าวความรุนแรงที่ถูกนำเสนอในรายการเช้าวันที่หมอลิต จะเป็นข่าวไล่ตีกัน ไล่ฟันกัน ไล่ยิงกัน และข่าวคนเมาแล้วคลุ้มคลั่งเผารถยนต์ตัวเอง

สำหรับรายการสนามข่าว 7 สี ผู้เขียนได้เก็บข้อมูล ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 – 2 ธันวาคม 2565 พบว่า มีสัดส่วนของข่าวความรุนแรงในรายการสนามข่าว 7 สีต่อวัน มีจำนวน 4-5 ข่าว จากจำนวนทั้งหมด 15-21 ข่าว โดยนำเสนอข่าวความรุนแรงในช่วงต้นรายการและกลางรายการ โดยแต่ละข่าว ใช้เวลาในการรายงานประมาณ 2-6 นาที ตามรายละเอียดของเนื้อหาข่าว โดยส่วนใหญ่จะนำเสนอภาพข่าวจากกล้องวงจรปิด คลิปวิดีโอ และถ่าย ณ จุดเกิดเหตุ หลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว โดยมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ก่อเหตุญาติของผู้ได้รับความเสียหาย และผู้พบเห็นเหตุการณ์ โดยอาศัยการฉายภาพ ณ จุดเกิดเหตุลงไปมาแล้วเล่าเรื่องราวของข่าวเสริมเข้าไป โดยลักษณะของข่าวความรุนแรงที่ถูกนำเสนอในรายการสนามข่าว 7 สี จะเป็นข่าวทะเลาะเบาะแว้งทำร้ายร่างกายกัน ข่าวมองหน้าหาเรื่องเลยยิงกัน ข่าวแทงกันจนตาย ข่าวแม่ทำร้ายลูกประชิดสามี ข่าวฆ่ากันตายปมหึงหวง ข่าวคนเมาแล้วคลุ้มคลั่งทุบรถยนต์ ข่าววิ่งไล่แทงกัน ไล่ตีกัน ข่าวหาเรื่องกันถึงบ้าน ข่าวลูกเมายาคลุ้มคลั่งทำร้ายแม่ และข่าวคลุ้มคลั่งพกมีดมาพังโกดังจนได้รับความเสียหาย

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของการรายงานข่าวความรุนแรงในข่าวเช้าของ 3 รายการดังที่กล่าวไปแล้ว จะพบว่า โดยส่วนใหญ่ เป็นการรายงานข่าวที่นำเสนอความจริง (Fact) โดยใช้หลัก 5Ws 1H ได้แก่ Who

(ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) และ How (อย่างไร) มีการเสริมอารมณ์ความรู้สึกหรือการแสดงความคิดเห็นของผู้รายงานข่าวเสริมเข้าไปบ้าง เช่น การถอหนายใจด้วยความสลดหดหู่ การแสดงอารมณ์ตื่นเต้นไปกับข่าว การแสดงคำพูดในทำนองที่ว่าไม่น่าทำอย่างนี้ หรือไม่น่าเกิดเรื่องขึ้นเลย แต่ก็ไม่มีมากนัก ทำให้เห็นว่า ผู้รายงานข่าวก็พยายามนำเสนอเหตุการณ์ความจริงมากกว่าการเสริมอารมณ์เข้าไปในการรายงานข่าวนั่นเอง

อัญรินทร์ อมริสริยาชัย (2563) อาจารย์จากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กล่าวถึงบทบาทสำคัญของสื่อว่า สื่อแต่ละช่องแต่ละแพลตฟอร์มต่างก็มีลีลาการนำเสนอหรือรายงานข่าวที่ต่างกัน แต่สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ “ลีลาของเราเป็นกลางไหม” หรือชักนำ คุณรูนอารมณ์นำไปสู่การสรุปความที่อาจไม่เป็นกลางหรือไม่ รวมถึงการให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือเปล่า เพราะฉะนั้น การเสริมอารมณ์เข้าไปในการรายงานข่าว ผู้รายงานข่าวอาจต้องการให้การรายงานข่าวเกิดลีลาความน่าสนใจหรือเร้าอารมณ์ให้ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมไปกับข่าวด้วย แต่ก็ต้องคำนึงด้วยว่า การเสริมอารมณ์ถือเป็นการชักนำ และอาจทำให้เกิดความไม่เป็นกลางในการรายงานข่าวได้ ดังนั้น สิ่งที่ดีที่สุดคือ ผู้รายงานข่าวความรุนแรงควรนำเสนอข่าวแบบเป็นกลาง นำเสนอความจริงโดยไม่เสริมอารมณ์เข้าไป หากจะเสริม ก็ควรเสริมด้วยข้อมูล หลักการ แนวคิด ทฤษฎี หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชมในเรื่องนั้น ๆ อันจะทำให้การรายงานข่าวความรุนแรง ไม่ได้ชักนำให้ผู้ดูเกิดอารมณ์คุณรูน จนนำไปสู่การสรุปความที่อาจไม่เป็นกลางได้นั่นเอง

สำหรับการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ผู้เขียนได้ทำการรวบรวมข่าวความรุนแรงจาก 3 รายการ คือ เรื่องเล่าเช้านี้ เช้านี้ที่หมอชิต และสนามข่าว 7 สี ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 – 2 ธันวาคม 2565 โดยมีข่าวความรุนแรงทั้งหมด จำนวน 29 ข่าว ดังนี้

ข่าวที่ 1 ลูกสาวถูกไล่ออก พ่อไปตบหน้าหัวหน้าสาวถึงที่บ้าน (เรื่องเล่าเช้านี้/30 พ.ย. 2565)

ข่าวที่ 2 คนเคยติดคุก ตะก้านคอหญิงสาวจนสลบ และลากไปข่มขืน (เรื่องเล่าเช้านี้/30 พ.ย. 2565)

ข่าวที่ 3 มีคนบุกรุกบ้าน เกิดการต่อสู้กับอาแม่ ผู้ร้ายจึงยิงอาแม่และกระชากสร้อยคอไป (เรื่องเล่าเช้านี้/30 พ.ย. 2565)

ข่าวที่ 4 ยิ่งกันตายด้วยความหึงหวง (เรื่องเล่าเช้านี้/1 ธ.ค. 2565)

ข่าวที่ 5 วัลย์รุณรุณตีกันและขว้างระเบิดในงานคอนเสิร์ต (เรื่องเล่าเช้านี้/1 ธ.ค. 2565)

- ข่าวที่ 6 เด็กวัยรุ่นขี่มอเตอร์ไซด์พาขวิดใส่รถรับนักเรียน (เรื่องเล่าเช้านี้/2 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 7 ฆ่ากันตายจนเสียชีวิต (เรื่องเล่าเช้านี้/2 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 8 วัยรุ่นวิ่งไล่ฟันกัน (เรื่องเล่าเช้านี้/2 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 9 วัยรุ่นปาปิงปองใส่คู่อริ แล้วมีผู้ได้รับบาดเจ็บ (เรื่องเล่าเช้านี้/2 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 10 หนุ่มหลอนยาบ้า คลั่งทุบรถ (เรื่องเล่าเช้านี้/2 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 11 ทะเลาะตอแยตีกันในรัฐสภาประเทศซีเนกัล (เรื่องเล่าเช้านี้/2 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 12 ชายเมายาหลอนจุดไฟเผารถยนต์ตัวเอง (เช้านี้ที่หมอชิต/30 พ.ย. 2565)
- ข่าวที่ 13 สามียิงปืนใส่ภรรยาเสียชีวิตต่อหน้าลูก (เช้านี้ที่หมอชิต/30 พ.ย. 2565)
- ข่าวที่ 14 วัยรุ่นไล่ตีกัน ยิงกัน และฟันกัน จนชาวบ้านเดือดร้อน (เช้านี้ที่หมอชิต/1 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 15 รถชนกัน คนที่โดนชนลงจากรถแล้วเอาปืนมายิงกัน (เช้านี้ที่หมอชิต/2 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 16 ผู้ป่วยจิตเวชคลุ้มคลั่งถือมีดยาวไล่ฟันเพื่อนน้องชาย (สนามข่าว 7 สี/ 30 พ.ย. 2565)
- ข่าวที่ 17 ผัวไล่ฟันเมียกับซู้ จนผู้ถูกฆาตกรรมตามตัว (สนามข่าว 7 สี/ 30 พ.ย. 2565)
- ข่าวที่ 18 หนุ่มคลั่งยาบ้า ถือจอบทุบรถ 9 คัน (สนามข่าว 7 สี/ 30 พ.ย. 2565)
- ข่าวที่ 19 แม่ทำร้ายลูก 6 เดือน ประชดสามี (สนามข่าว 7 สี/ 30 พ.ย. 2565)
- ข่าวที่ 20 สามียิงใหญ่บ้านยิงโหดผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านกลางอาคาร ปมหึงหวง (สนามข่าว 7 สี/ 1 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 21 คนเมามาก่อวุ่นคนนอนหลับ เลยถูกแทงเสียชีวิต (สนามข่าว 7 สี/ 1 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 22 บุกร้านเพื่อนของแฟนเก่าเพื่อไปทำร้ายแฟนเก่า (สนามข่าว 7 สี/ 1 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 23 ชายคลุ้มคลั่งพกมีดสปาร์ตา พังโกดังซ่อมเบาะรถยนต์จนพัง (สนามข่าว 7 สี/ 1 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 24 วัยรุ่นเที่ยวกลางคืนมองหน้ากัน เลยไล่ฟันและไล่ยิงกันจนได้รับบาดเจ็บ (สนามข่าว 7 สี/ 1 ธ.ค. 2565)
- ข่าวที่ 25 กลุ่มนักเรียนวิ่งไล่คู่ต่อสู้ อาวุธครบมือ (สนามข่าว 7 สี/ 2 ธ.ค. 2565)

ข่าวที่ 26 ้วยรุ่นมาหาเรื่องกันถึงบ้าน (สนามข่าว 7 สี/ 2 ธ.ค. 2565)

ข่าวที่ 27 ลูกติดยาคลุ้มคลั่งทำร้ายแม่ (สนามข่าว 7 สี/ 2 ธ.ค. 2565)

ข่าวที่ 28 นักเรียนอาชีวะถูกคัวร์ไลยิงจนเสียชีวิต (สนามข่าว 7 สี/ 2 ธ.ค. 2565)

ข่าวที่ 29 นักเรียนไล่ตีกัน ปาประทัดลงพื้น คุณป้าที่อยู่แถวนั้นได้รับสะเก็ดประทัดจนเย็บ 3 เข็ม (สนามข่าว 7 สี/ 2 ธ.ค. 2565)

จากนั้นผู้เขียนได้ทำการจัดหมวดหมู่การรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงไว้เป็น 8 หมวดหมู่ ดังนี้

หมวดที่ 1 มีการเบลอหน้าผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย

หมวดที่ 2 ไม่มีการเอ่ยชื่อและนามสกุลของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ และผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย แต่เลือกที่จะใช้นามสมมุติแทน

หมวดที่ 3 ไม่มีการแสดงภาพหวาดเสียว เลือดสด ชวนสยดสยอง น่ากลัว สะเทือนใจ หดหู่ เศร้าสร้อย

หมวดที่ 4 ไม่มีการพาดหัวข่าวโดยใช้คำรุนแรงเพื่อสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย รวมทั้งเพื่อสร้างความสนใจให้แก่คนดู

หมวดที่ 5 ไม่มีการสัมภาษณ์ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย ด้วยคำถามที่แทงใจดำ จีจู้ด ชักใช้ไถ่เรียง หรือถามความรู้สึก ณ ขณะนั้น

หมวดที่ 6 ไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าว

หมวดที่ 7 ไม่มีการรายงานข่าวโดยสร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย

หมวดที่ 8 ไม่มีการบรรยายวิธีการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ เพื่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ

หลังจากจัดหมวดหมู่แล้ว ผู้เขียนก็ได้ทำการตรวจสอบว่าในแต่ละข่าวที่ได้เลือกมานั้นได้มีการรักษาจริยธรรมในหมวดหมู่ใดบ้าง ดังตารางต่อไปนี้

หมวด ข่าว	หมวด 1	หมวด 2	หมวด 3	หมวด 4	หมวด 5	หมวด 6	หมวด 7	หมวด 8
ข่าวที่ 1	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
ข่าวที่ 2	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-
ข่าวที่ 3	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
ข่าวที่ 4	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
ข่าวที่ 5	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 6	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 7	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 8	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 9	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
ข่าวที่ 10	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
ข่าวที่ 11	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 12	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 13	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 14	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 15	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 16	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 17	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 18	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 19	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 20	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
ข่าวที่ 21	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 22	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 23	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-

ข่าวที่ 24	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 25	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 26	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 27	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 28	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ข่าวที่ 29	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 1: การรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าทางสถานีโทรทัศน์

จากตารางดังกล่าว สรุปได้ว่า การรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าทางสถานีโทรทัศน์ 1) ได้มีการเบลอหน้าผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย จำนวน 28 ข่าว 2) ไม่มีการเอ่ยชื่อและนามสกุลของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ และผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย แต่เลือกที่จะใช้นามสมมุติแทน จำนวน 28 ข่าว 3) ไม่มีการแสดงภาพหวาดเสียว เลือดสด ชวนสยดสยอง น่ากลัว สะเทือนใจ หดหู่ เศร้าสร้อย จำนวน 16 ข่าว 4) ไม่มีการพาดหัวข่าวโดยใช้คำรุนแรงเพื่อสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย รวมทั้งเพื่อสร้างความสะใจให้แก่คนดู จำนวน 28 ข่าว 5) ไม่มีการสัมภาษณ์ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย ด้วยคำถามที่แทงใจดำ จี้จุด ชักไข่ไล่เรียง หรือถามความรู้สึก ณ ขณะนั้น จำนวน 29 ข่าว 6) ไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าว จำนวน 29 ข่าว 7) ไม่มีการรายงานข่าวโดยสร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย จำนวน 29 ข่าว และ 8) ไม่มีการบรรยายวิธีการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ เพื่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ จำนวน 21 ข่าว

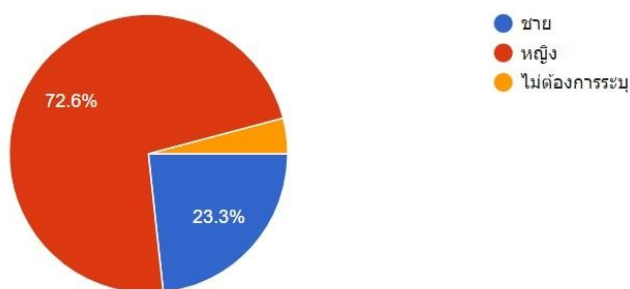
เห็นได้ว่า การรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าว มีบางข่าวที่อาจจำเป็นต้องนำภาพที่แสดงภาพหวาดเสียว เลือดสด ชวนสยดสยอง น่ากลัว สะเทือนใจ หดหู่ เศร้าสร้อย มานำเสนอ เพื่อให้คนอ่านเห็นภาพชัดเจนมากขึ้น และบางข่าวก็มีการบรรยายวิธีการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ซึ่งทำให้เห็นว่า แม้ในช่วงเวลาตอนเช้าที่ประชาชนจะต้องรับชมข่าว เพื่อเตรียมพร้อมที่จะออกไปทำงาน แม้จะต้องรับชมข่าวความรุนแรง แต่ก็รับชมบนพื้นฐานของการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวนั้น ๆ ด้วยความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้

เราเห็นว่า สื่อสารมวลชนต่างก็ได้ทำหน้าที่บนความรับผิดชอบในการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าว ความรุนแรงอย่างเต็มที่ที่สุด

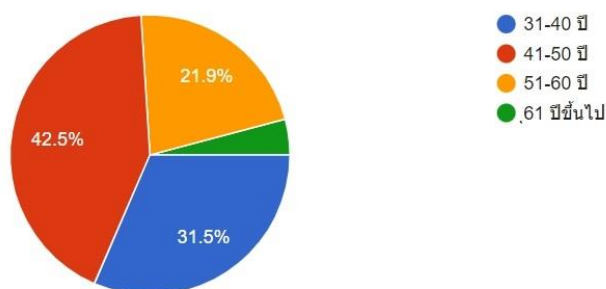
ผู้เขียนได้มีการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าทาง สถานีโทรทัศน์ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 73 คน ซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างที่ยังคงเปิดดูรายการข่าวเช้าอยู่ โดยมีผลการสำรวจ ดังนี้

เพศ

ภาพที่ 1: เพศของผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์

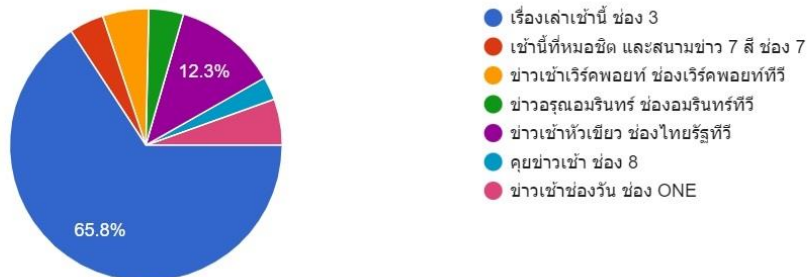
อายุ

ภาพที่ 2: อายุของผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์

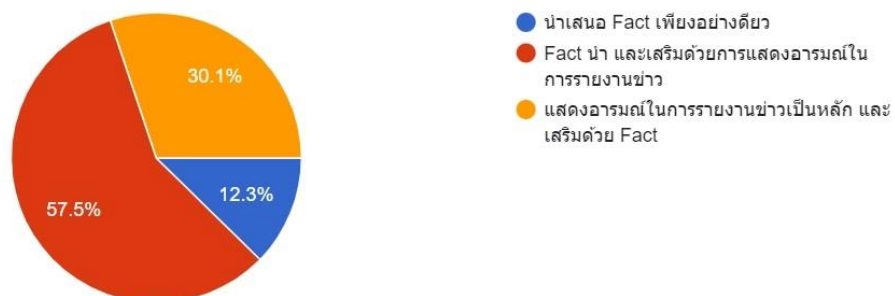

ปกติรับชมรายการข่าวเข้ารายการใดบ้าง

ภาพที่ 3: รายการข่าวเช้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์เลือกรับชม

ในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า ผู้ประกาศข่าวมีการรายงานข่าวในลักษณะใด

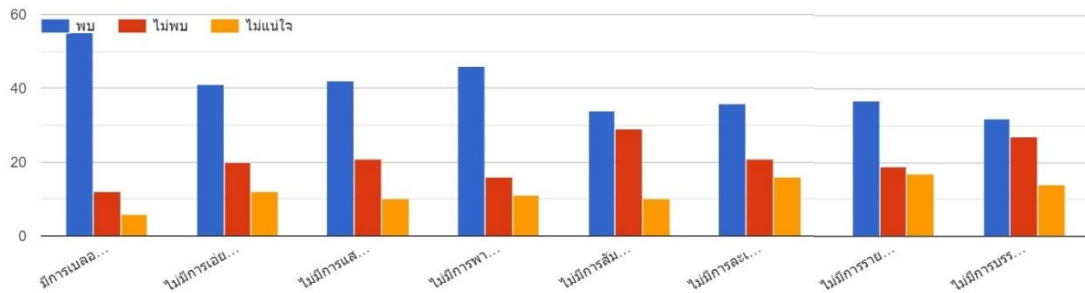
ภาพที่ 4: การรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์เกี่ยวกับการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า

จากภาพที่ 1 ถึงภาพที่ 4 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ในครั้งนี้เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย มีช่วงอายุตั้งแต่ 31-60 ปีขึ้นไป โดยช่วงอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่รับชมรายการข่าวเช้าจากรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ช่อง 3 ตามมาด้วยรายการข่าวเช้าหัวเขียว ช่องไทยรัฐทีวี รายการข่าวเช้าเวิร์คพอยท์ เวิร์คพอยท์ทีวี และรายการข่าวเช้าช่องวัน ช่อง ONE ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจเรตติ้งรายการข่าวเช้าของ TV Digital Watch ที่รายการเรื่องเล่าเช้านี้ มีเรตติ้งสูงที่สุด นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์มากกว่า

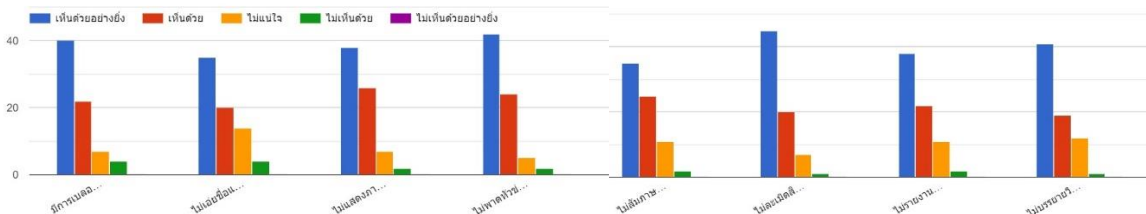
50 คน มีการรับรู้ว่าผู้รายงานข่าวเข้าได้รายงานข้อเท็จจริง (Fact) นำ และเสริมด้วยการแสดงอารมณ์ในการรายงานข่าว

คุณพบเห็นการรักษาจริยธรรมสื่อในข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า

ภาพที่ 5: การพบเห็นการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าของผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์

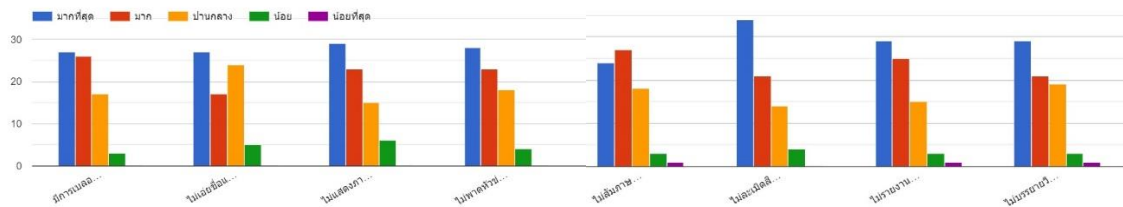
คุณเห็นด้วยกับการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าโดยมีการรักษาจริยธรรมสื่อ

ภาพที่ 6: ทักษะคิดของผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์เกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า

คุณมีความพึงพอใจในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าที่มีการรักษา
จริยธรรมสื่อ

ภาพที่ 7: ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์เกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า

จากภาพที่ 5 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์จำนวน 50 คนขึ้นไป พบเห็นการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า โดยพบว่ามีการเบลอหน้าผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย ผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์จำนวน 40 คนขึ้นไป พบว่า 1) ไม่มีการพาดหัวข่าวโดยใช้คำรุนแรงเพื่อสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย รวมทั้งเพื่อสร้างความสะใจให้แก่คนดู 2) ไม่มีการแสดงภาพหวาดเสียว เลือดสาด ชวนสยดสยอง น่ากลัว สะเทือนใจ หดหู่ เศร้าสร้อย และ 3) ไม่มีการเอ่ยชื่อและนามสกุลของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ และผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย แต่เลือกที่จะใช้นามสมมุติแทน นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์จำนวน 30 คนขึ้นไป พบว่า 1) ไม่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าว 2) ไม่มีการรายงานข่าวโดยสร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ตาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย 3) ไม่มีการสัมภาษณ์ผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงญาติ เพื่อน ทั้งของผู้ถูกกระทำหรือผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ตาย ด้วยคำถามที่แทงใจดำ จู้จี้ ซักไซ้ไล่เรียง หรือถามความรู้สึก ณ ขณะนั้น และ 4) ไม่มีการบรรยายวิธีการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ของผู้กระทำหรือผู้ก่อเหตุ เพื่อให้เกิดการลอกเลียนแบบ

นอกจากนี้ จากภาพที่ 6 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้าในทุกหมวด โดยเฉพาะการไม่ไปละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าว และจากภาพที่ 7 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุดที่รายการข่าวเช้าทางสถานีโทรทัศน์ได้มีการรักษา

จริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงในทุกหมวด โดยเฉพาะการไม่ไปละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็กและเยาวชน ในการรายงานข่าวเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า คนดูส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิของเด็กและเยาวชนมากที่สุด

ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องหนึ่ง (ขอสงวนชื่อนามสกุลและองค์กร) บรรณาธิการข่าวนั้นได้เผยว่า สถานีโทรทัศน์ทุกช่องล้วนต้องการเป็นสื่อสารมวลชนที่ดี มีจริยธรรมในการรายงานข่าว แต่ก็จำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างการรักษจริยธรรมในการรายงานข่าว ความรุนแรงกับการสร้างเรตติ้ง เนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงมาก ทำให้สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องต้องต่อสู้กันด้วยความแตกต่าง แม้จะเป็นข่าวเดียวกันก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม สถานีโทรทัศน์ทุกช่องก็มีการเบลอภาพ ดัดแปลงเสียง และสงวนชื่อนามสกุลจริงของผู้เสียหาย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน รวมทั้งคนในครอบครัว แต่หากผู้ต้องหาเป็นคนที่ตำรวจกำลังตามล่าหรือออกหมายจับ ก็จะมีการเปิดเผยใบหน้า เปิดเผยชื่อนามสกุล เพื่อแจ้งให้สังคมรับรู้และระมัดระวังตัวเองและคนในครอบครัว

“กรณีผู้เสียหายแล้วเกิดคลุ้มคลั่ง ช่องของเรามองว่าเขาเป็นผู้ป่วย ก็จะมีการเบลอหน้า และสงวนชื่อนามสกุลจริง ในขณะที่สถานีโทรทัศน์บางช่องอาจมองว่าเขาเป็นผู้ก่อเหตุ ก็จะไม่มีการเบลอหน้าหรือสงวนชื่อนามสกุลจริง หรือกรณีการทำภาพข่าว 3D ในการรายงานเหตุการณ์ เช่น เหตุการณ์กราดยิง บางช่องทำบางช่องก็ไม่ทำ เพราะเห็นว่ามันเป็นการฉายภาพเหตุการณ์นั้น ๆ ซ้ำเข้าไปอีก เพราะฉะนั้น การนำเสนอข่าวความรุนแรง จึงแล้วแต่ว่าสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจะมีมุมมองแบบใดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ที่แน่ ๆ มันจะมีการเปรียบเทียบช่องของเรากับช่องอื่น ๆ อยู่เสมอ ว่าช่องของเราที่ได้เรตติ้งสูงเล่นข่าวนี้อะไรในลักษณะแบบนี้ แต่ทำไมช่องของเราถึงไม่เล่น ทำไมช่องของเราถึงสู้เขาไม่ได้ การทำข่าวความรุนแรงจึงมีความกดดันสูง เพราะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการรักษจริยธรรมในการรายงานข่าวความรุนแรงกับการสร้างเรตติ้งนั่นเอง ” (บรรณาธิการข่าว, 2565)

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวความรุนแรงในรายการข่าวเช้า ผลการสำรวจคนดูรายการข่าวเช้า และการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ผลิตรายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ต่างก็มีการรักษจริยธรรมในการนำเสนอข่าวความรุนแรงในรายการข่าวของตนเอง แม้จะต้องสร้างเรตติ้งให้กับรายการ แต่ก็ยังคงใส่ใจในรายละเอียดที่เปราะบางต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว และผู้ดูรายการ อีกทั้งบทความวิชาการนี้จะประโยชน์ต่อผู้ผลิตรายการข่าวเช้าของสถานีโทรทัศน์อีกหลาย ๆ ช่อง รวมทั้งสำนักข่าวออนไลน์ และนักข่าวพลเมือง (Citizen Journalist) ในการตระหนักรู้ ใส่ใจ และเพิ่มความระมัดระวังในการรักษจริยธรรมในการ

รายงานข่าวความรุนแรงในสื่อของตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม และทำให้สังคมดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างสงบสุข

บรรณานุกรม

ขจรจิต บุญนาค. (2554). ความขัดแย้ง VS ความรุนแรง. *วารสารนักบริหาร*, 31(3), 136-144.

จักร์กฤษ เพิ่มพูล. (2565). *Thai PBS Way กฎหมายในงานข่าวและรายการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

บรรณาธิการข่าว. (2565, 7 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย ธนะโรจน์ สิทธิธีระวัฒน์ [การบันทึกเสียง].

บรรณาธิการข่าวของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลช่องหนึ่ง, กรุงเทพมหานคร.

อัญรินทร์ อมรอิสริยาชัย. (2563). “สื่อที่นั่นสำคัญไฉน” ความสำคัญของสื่อ และสิ่งที่สื่อขาด

หายไปในปัจจุบัน. ค้นจาก [HTTPS://TU.AC.TH/THAMMASAT-JC-EXPERT-IMPORTANCE-OF-MEDIA](https://tu.ac.th/thammasat-jc-expert-importance-of-media)

TV Digital Watch. (2565). *เปิดเรตติ้งรายการใหม่ ข่าวรอบวัน (15 ก.ย. 65)*. ค้นจาก

[https://www.tvdigitalwatch.com/rating-15-9-](https://www.tvdigitalwatch.com/rating-15-9-65/?fbclid=IwAR1wHVSXBhvH5OzNm5H67vaKuWcqOxid1utMyM4X72yLoOSfA9j7_OBGj)

[65/?fbclid=IwAR1wHVSXBhvH5OzNm5H67vaKuWcqOxid1utMyM4X72yLoOSfA9j7_OBGj](https://www.tvdigitalwatch.com/rating-15-9-65/?fbclid=IwAR1wHVSXBhvH5OzNm5H67vaKuWcqOxid1utMyM4X72yLoOSfA9j7_OBGj)

tA